

Karksi vald koostab uut arenguplaani

ALUSTATAKSE ARENGUKAVA KOOSTAMIST

Täna kehtiv Karksi valla arengukava on koostatud vahetult pärast Karksi-Nuia linna ja Karksi valla ühinemist ja hõlmab ajavahemikku 2000–2004. Valla arengukava on planeeringute ja eelarve alus, sellesse koondunud plaanid peavad hõlmama vähemalt perioodi, millesse mahuvad omavalitsuse võetud laenude tähtajad.

Poliitilisest plaanist vaadatuna peaks arengukava hõlmama vähemalt kaht valimisperioodi, see on kuut aastat. Sotsiaal-majanduslikust poolest tulenevalt peab omavalitsuse arengukava andma kindluse kohalikele elanikele ja ettevõtjatele, et nad võiksid läbi mõelda oma tuleviku plaanid ja -ootused.

Kaasaegse omavalitsuse arengukava ülesehitus sisaldab nii **kutsust** (missiooni), mida omavalitsus tunnetab kui kohaliku elu hoidvat ja edendavat väärtust, **tulevikupilti** (visiooni), mida soovitakse teatud ajaks saavutada, kui ka tegevusvaldkonniti **esitatud strateegilisi eesmärke, ülesandeid ning tegevuskavu koos vastutajate ja võimalike rahaliste vahendite planeeringuga.**

Arengukava peab haakuma valla asutuste (koolid), tegevusloikude (näiteks soojamajandus) ja külade arengukavadega.

Oma võimalused ja nõuded kohaliku arengukava koostamisele loovad nii maakonna arengukava, Eesti riiklik arengukava kui rakendusmeetmed, mida meie riik plaanib teoks teha Euroopa Liiduga liitumisel. Sellise mitmeid aspekte käsitleva dokumendi väljatöötamist alustataksegi.

Arengukava väljatöötamise protsess kestab mitu kuud. On seatud eesmärk, et dokument pannakse

avalikkuse ette enne volikogu suvepuhkust.

Mitmeplaanilise ja pikaajase kava seadmine peab hõlmama võimalikult palju kohalikke inimesi. Arengukava esimesel etapil tegutsetakse tööruhmades. Kõik inimesed, kellel on vähegi huvi, võimalust ja aega, on oodatud kaasa lööma juba planeerimise algetalpil.

Avatud on järgmised teemagrupid: looduskeskkond (sealhulgas kaitsealad ja kaitstavad objektid, puhke- ja haljasalad), maakasutus (põllumajandus ja mets, alternatiivalad), eluase ja elumajandus, haldusjaotus – külad ja linn, haridus (sealhulgas alus-, üld-, kutse- ja täiskasvanu haridus), kultuur (professionaalne ja rahvakultuur, maineüritused), sport (võistlus- ja tervisesport), vaba aeg ja huvitegevused, turvalisus ja korrakaitse, elanike toimetulek ja sotsiaalhoolekanne, meditsiiniline teenindamine ja tervishoid, kolmas sektor, teed ja tänavad, liikluskorraldus, logistika, vesi ja kanalisatsioon ning puhastusseadmed, heakord ja haljastus, jäätmemajandus ja keskkonnahoid, energeetika (soojusenergeetika, elektri- ja gaasivõrgud), telekommunikatsioon ja IT, tööhõive ja töajõu liikumine, ärisektor – tööstuslik ettevõtlus ja tööstuspiirkonnad, kaubandus ja teenindus, turism (sealhulgas majutus ja meelelahutus), piiriületus (reisijate ja kaupade liikumine), valla juhtimine, koostöö ja sõprussidemed, info- ja meediakanalid.

Gruppidesse registreeritakse 7. veebruarini Karksi Vallavalitsuses sekretäri juures telefonil 55 510 või e-post vald@karksi.ee.

Piret Koorep,
arengukava projektijuht

Osavõturohke rahvakoosolek

19. jaanuaril peeti Karksi-Nuia rahvamajas koosolekut teemal "Karksi tulevik". Koosoleku kokkukutsumise eestvedaja oli valla eelarve- ja arengukomisjoni esimees Pjotr Krjutškov ning Res Publica kohalik sektsioon.

Eesmärgiks oli valla uue arengukava algatamine ning loova arengukava initsiatiivrühma moodustamine. Hämmastav oli, et koos korraldajatega oli kohale tulnud üle saja inimese ja seda veel puhkepäeval. Inimeste huvi on hea arengukava koostamise suur eeldus.

Koosoleku avas vallavanem Arvo Maling. Ettekande valla uuest

arengukavast ja kultuurikeskuse valmimisest esitas volikogu esimees Heino Luik. Vallavolikogu eelarve- ja arengukomisjoni esimees Pjotr Krjutškov teema oli "Ühtne Karksi on kõige selgem ja õiglasem lahendus", vallavolikogu hariduskomisjoni esimees Leo Liiber kõneles valla hariduselu tänasest ja homsest päevast, linnuteadlane ja talunik Olav Renno valla arengu eeldustest ning vallavolikogu revisjonikomisjoni esimees Piret Koorep arengukava koostamisest.

Vastati küsimustele ning lühikesel sõnavõetuga said esineda kõik soovijad.

Ettekandjad ja sõnavõtjad rõhutasid inimeste lootusi, ootusi ja soove ning teiselt poolt raha ja selle paigutamist. Lõpptulemusena saavutatakse hea tulemus raha otstarbeka paigutamise ja inimeste õigete otsuste vahel.

Tahaks loota, et uue arengukavaga tagatakse vallale areng, tehakse investeeringute järjekord, näidatakse rahalised allikad ning otsustatakse vastutajad ja tähtajad. Kõigil on võimalik arengukava koostamisel kaasa lüüa, pöördudes informatsiooni saamiseks vallasekretär Inge Dobruse poole.

Iga väärt arvamus loob aluse Karksi valla heale tulevikule.

Leo Liiber,
vallavolikogu liige

VAIDLEN RES PUBLICA ESINDAJATEGA

On väga meeldiv, et Res Publica esindajad pöörduvad arukate lahenduste leidmiseks Karksi valla rahva poole.

Olin kaks aastat eelmise vallavalitsuse liige. Esindasin ettevõtjaid. Mulle sai selgeks, et valda ei saa majandada nagu äriettevõtet.

Kahjuks kulus mul aasta tutvumiseks ja arusaamiseks, mis vallas toimub, mis varem tehtud ja kuidas loodud asutused toimivad. Vald eksisteerib ju suure osas maksukäitajate kulul. Mõnele ettevõtjale tuleb peale maksta, et tagada piirkonna olemasolu.

Kas hariduse teevad heaks ainult vahendid? Kas Karksi koolis saadud haridus on madala kvaliteediga? Kas tõuseb hariduse kvaliteeti ja tekiavad kõrge kvalifikatsiooniga lojalised töötajad, kui loobume väikestest koolidest ja lasteasutustest ning ehitame gümnaasiumi juurde uue spordisaali?

Kui soovime hariduse kvaliteeti ja konkurentsivõimet tõsta, peame alustama iseendast (vallavalitsus, ettevõtjad). Lojalset töötajat ei koolita ükski kool. Kui oleme ise lojaalsed, tekib tööandja kõrvale usaldusväärt töötaja, kellest on tööandjale palju abi, sest toetatakse vastastikku üksteist.

Meid häirib laste agressiivsus. Me pole rahul laste õppeedukusega. Rumaluse on süüdistada selles kooli, õpetajaid jne. Otsime põhjust ikka iseendast. Kui rahva valitud isikud, kes valitsevad valda, räägivad ühel päeval üht juttu ja hiljem vastupidi, siis peame ka valitseva olukorraga rahul olema. Mulle tundub, et meie juhtide otsused, mis ei arvesta rahva arvamust, peegelduvad meie lastes. Kodurahu on rikutud. Puudu on aususest. Ausust ei saa ka üheski koolis õppida. Ausus tuleb oma tegevusega ära teenida.

Gümnaasiumi juurdeehitus, mis toimiks spordisaalina ja kultuurimajana, raamatukogu viimine kooli oli ju alles hiljuti päevakorral. Nüüd on projekt tellitud ja kulutused tehtud. Kas teid eelkäijate töö üldse ei huvita? Kas üheteistkümnenda aasta jooksul meie linnas ja vallas tehtud töö kuulub likvideerimisele!

Mina austan eelkäijate tööd ja pean tähtsaks pooleli oleva kultuu-

rikeskuse ehituse jätkamist, sest hoone ehitamine ja kasutuselevõtt ei tekita haridustaseme langust, ei alanda valla konkurentsivõimet naabervaldade suhtes, küll aga liidab eri põlvkondi. Kui laseme pooleli olevat ehitust edasi laguneda või lammutame selle, ei saa me ka oma lastelt nõuda tegemata tööde tegemist.

Karksi kooli vägivaldselt kaotada pole õige. Karksi-Nuia lasteaiad on eksisteerinud üle 40 aasta. See on väärtuslik asutus, kust meil kõigil oleks palju õppida (kuidas majandada ja hakkama saada minimaalsetes tingimustes, et lapsed ja töötajad on rahul). Seda likvideerida pole õige.

Polli lasteaiad jätaksin alles, sest väikesed on vanadele silmarõõmuks. Vanad ja lapsed kogu on oskuslikult majandatud. Lilli on eriline, sellele külale ei tohi haiget teha.

Eelmine volikogu otsustas jätkata kultuurikeskuse ehitamist. Vallavalitsus ja -volikogu on aga pärast valimisi muutunud. Vallarahvas on endine.

Olen mures Res Publica pärast. Kui te rahva soove ei arvesta, võib tulla Lasna, meie valla vapiloom! Mina Lasnat kardan.

Ave Raieste

PAKUME MÕISTUSEPÄRASEID LAHENDUSI

Vallavolikogusse kandideeris 10 Res Publica poliitika pooldajat. Valituks osutusid Urmas Villbach ja Pjotr Krjutškov. Vallavalitsuses esindab meid Aili Roosmäe.

Kui enne valimisi andsid kõik erakonnad lubadusi, siis Res Publica liikmed seadsid endale ülesandeid, et iga otsuse mõõdupuu on inimene – iga valla samm peab parandama vallakodaniku heaolu.

Primaarseks peame valla hariduselu paranemist, kuid mitte sel viisil, et likvideerida väikesed koolid. Toetame väikeste maakoolide tegutsemist (Lilli Algkool). Karksi Lasteaed-Algkoolis tuleks mõelda, kellele oleks seal turvaline ja kasulik. Võib-olla võiksid olla need Karksi valla erivajadustega lapsed, kes kahjuks on sunnitud õppima teistes maakondades. Seda teenust saaks pakkuda ka naabervaldadele.

Peab olema tagatud nii väikesed kui suurte turvalisus. Me ei soovi koolimaja juurde mingit suurt tervise- ja kultuurikeskust. Koolist ei pea saama läbikäiguhoov, kuhu igauks võib tänavalt sisse marssida. Lapsed ei soovi veeta kogu oma vaba aega kooliseinte vahel.

Kultuurikompleks tuleb valmis ehitada. See oleks ilus visiitkaart Karksi vallale. Selle maja valmimist on kaua oodanud.

Mõtteid on palju ja lahendusi veel rohkem. Tõime siinkohal välja olulisemad – need, milles pole jõutud ühisele kokkuleppele. Pakume mõistusepäraseid lahendusi ja ootame siinkohal vallakodanike arvamust.

Silvi Hannus, Reet Elming, Aili Roosmäe, Anneli Pilk ja Urmas Villbach

Soovid ja võimalused tuleb tasakaalu viia

Arstiabi on kättesaamatu. Pensionärid räägivad, et saadav raha ei taga normaalset pensionäripõlve. Noored ja perepoliitika ei ole piisavalt rahastatud. Teatrid koondavad rahapuudusel inimesi ja Tallinnas on lastepuudusel suletud esimesed koolid ja lasteaiad. Seda loetelu võiks jätkata. Tundub, et pole eluvaldkonda, kus raha jätkub.

Tihti räägitakse ääremaast. Meil on valla keskus Karksi-Nuia ääremaaks saamas. Põhjendan: puudub rahvamaja, lasteaias puuduvad tänapäeval nõutavad tingimused, raamatukogu on kitsas ja riulid võivad läbi põranda vajuda, bussijaama ei ole ja selleks on kujunenud tarbijate ühistu toidupood. Üks koht on veel lisandumas sellisel juhul, kui me ei leia raha kohalikele gümnaasiumile.

Täna on Keskerakond eesotsas volikogu esimehe Heino Luigega lubanud avalikult raha vabariigilt ja kultuurikeskuse valmis ehitada. Võib-olla saaks raamatukogugi sama katuse alla. Asi nagu peaks liikuma, kuid seda raha on juba neljas aasta oodatud. Riigieelarves on tänava sellel real üks miljon ja sama kalli autoga sõidab Tallinnas ringi kõrge poliitsejuht.

Miljoni kaupa me jääme seda maja ehitama ja kui see kaua oodatud maja valmis saab, siis sisustus maksab ka mitu miljonit. Minule on selge, et rahvamaja valmides tuleb hakata selle maja juhtimist teisiti korraldama. See maja peab ennast müüma hakkama. Kui vabariik tahab kultuuritegemist jätkata, siis tuleb ka seda rahastada. Valla jõud jääb liiga väikeseks, see on ikkagi riiklik poliitika.

Muide sama juhtub ka vaba aja keskuse loomisega gümnaasiumi juurde. See peab ennast müüma

hakkama. Vald peaks toetama tõelist rahvakultuuri, lapsi ja vanureid ühes või teises majas. Teistel tuleb aga ise omad hoid ja tervis kinni maksta. Ja mõlemad on kallid.

Tahan ka Pjotr Krjutškovi kiita: tal on õnnestunud korralikud mõtetalgud korraldada. Kuigi mulle tunduvad mõned tema ideed liigagi lennukad, on seal ka mõtteid, mida tasub tõsiselt kaaluda.

Karksi, Polli ja Karksi-Nuia – see kolmnurk on minu meelest mõlemise koht. Viljandis on üle 20 000 ja meil vallas üle 4000 elaniku. Viljandi linn asub sama suurel maa-alal, mis jääb Karksi, Polli ja Karksi-Nuia alla ja vahele. Viljandis on üks rahvamaja ja raamatukogu, aga meie tahame kolme. Ka lasteaedu ja kooli on meil rohkem. Meil on aga rahvast neli korda vähem kui Viljandis ja sellest tingitult laekub ka maksu valla kassasse palju vähem. Majandite aegu ehitati igasse keskusse kultuurimaja, lasteaiad, koolid jne. Inimesi oli rohkem ja nii oli lihtsam elamist ja tööd organiseerida. Karksi-Nuias oli lisaks kultuurimajale veel EPT ametiühinguklubigi. Riigi tugi oli suurem.

Täna on olukord muutunud: rahvastik väheneb ja vananeb. Vallas ei hoia noori kinni ei uhke rahvamaja,

kool ega ka lasteaiad. Ikkagi minnakse suurlinnadesse, teades ette, et tuleb pidevalt elada pead-jalad koos kallis korteris. Siia jäävad põhiliselt need, kes miskil põhjusel suurlinna "ei mahu" või tõelised fanaatikud. Teraviljakasvatuse talulgi peab olema nii palju maad kui endisel majandil, sest sirbi ja hobuse aeg on otsa saanud ja masinad muutuvad iga päevaga paremaks ja kallimaks. Muidu ei tasu masinad ära.

Elu läheb edasi ja olukorrad muutuvad kiiresti. Ka prioriteetidid ja rõhuasetused muutuvad arenevas ühiskonnas kiiresti. Mina ei usu seda, et kiidetud Euroopa Liit ja sealt tulev raha annab meile võimaluse vanaviisi edasi elada. Ei ole Soomes ega Rootsis nii tihedalt rahvamaja ega koolegi. On sealpool piirigi tugevaid külasid nagu meil Lilli ja Tuhalaane ja on sealtki võtta vastupidiseid näiteid.

Me peame vallas üle vaatama olemasolevad hooned, nende asukoha ja seisukorra ning lähtuvalt rahvastiku prognoosist tegema õiged otsused. Viime omad tahtmised rahaliste võimalustega kooskõlla kõikides valdkondades komplekselt, vaadates mõned aastad ette.

Leo Liiber,
volikogu hariduskomisjoni esimees

Loodan tõelist dialoogi rahvaga

Otasin dialoogi rahvaga, aga dialoogi polnud. Enne koosoleku algust anti kätte päevakord, kus oli kõik kirjas minutite täpsusega, sealhulgas sõnasoojivajale oli arvestatud kaks minutit. See poleks mulle probleeme tekitanud, kui eelkõnelejad, koosoleku organiseerijad, oleksid ajalimiidist rangelt kinni pi-

danud. Oli tunda, kelle häält sooviti kuulda ja kelle mitte.

Lisaks päevakorrale anti kätte artikkel "Investeering kultuurikompleksi võrdub valla jaoks enesehävitamiseks", mille ma nime-taksin kohe ümber ja ütlesin: "Kui me ei investeri kultuurikeskusesse, hävitame iseennast!"

Tundsin, et selle artikli läbilugemisel hakkasid minus tööle niisugused süsteemid, mis normaalses olekus magasid. Kui oleks toimunud dialoog rahvaga, oleks meil päeva lõpuks uus valla arengukava valmis ja mitte kuueks aastaks, nagu soovitati, vaid kogu meie Karksi vallas eksisteerimise perioodiks.

Tundsin ära süsteemid, mis on

meis alati olnud, ja oleme ammu ära teinud mõne asja, mida teised avastavad.

Loodan, et niisugune dialoog rahvaga tuleb: kõnesid ei pea ette valmistama, kõik saavad välja öelda, mida tähtsaks peavad, ja uus valla arengukava põhimudel valmiks koostöös rahvaga.

Ave Raieste

EESTI ISESEISVUSPÄEVA 85. AASTAPÄEVALE MÕELDES

Mõeldes saabuvale Eesti iseseisvuse väljakuulutamise 85. aastapäevale, tahaksin mõista seda jõudu, mis viis alles 19. sajandi lõpu-aastatel hullumeelsena tundunud unistuse täitumiseni. Milline ajalooline sündmus oli kõige olulisem?

Oli see Vene revolutsioon märtsis 1917, esimese Eesti rügemendi moodustamine, Eesti Ajutise Maanõukogu otsus end kuulutada kõrgeimaks võimaks Eestis, Eesti iseseisvusmanifesti väljakuulutamine päev enne Saksa okupatsiooni või esimese Eesti saadiku vastuvõtmine Londoni Foreign Office'is 23. aprillil 1918?

Või hoopis see silmapilk, mil Eesti koolipoiss laskis Tallinnas Vanal turul esimese lasu kallale tungiva kommunisti pihta, millest algas Vabadussõda bolševistliku Venemaa vastu ning mis lõppes 14 kuud hiljem Eesti-Vene rahulepingu allakirjutamisega? Ehk hoopis see päev 10. aprillil 1918 Riia lossis, kus Tartu, Viljandi, Võru ja Pärnu 15 vallavanemat hääletasid vastu siis veel vägeva Saksa riigi emissarile. Või alles jaanuaris 1921 Pariisis, kus liitlasriigid tunnustasid *de jure* Eesti iseseisvust?

Et neid aastaid ja inimesi mõista, tuleb appi võtta klassikalise filosoofia tõde. Kui tähtis ka ei paista see, mida teised meist arvavad, on tähtsam see, mis me tegelikult oleme. Me oleme need, kes me olla tahame – Oma Isamaad austav ja armastav rahvas, kes tahab vaba olla.

Juubeli eel tuleb end jälle valusalt meelde meie tegemata töö oma Isamaa eest langenud Karksi kihelkonna sangerite au hoidmisel. Eriti valusalt lõikuvad teadvusse targa Karksi naise Anna Ruubeli kirjasaadik, kui Karksi kihelkond avas 1936. aastal Vabadussõjas langenute mälestussamba: "Kui meid enam ei ole, siis teadku meie järeltulijad, et meie ei ole oma vendadele ja poegadele püstitanud mälestussammast mitte selleks, et neid ainult mälestada, vaid ka selleks, et nende mälestus oleks püha tuluke meie järeltulijatele, mis näitaks neile val-

gust läbi kõigi aegade, kuni elab eesti rahva sugu Karksi ilusatel mägismaadel."

Kes olid need Karksi mehed, kes andsid oma elu Isamaa vabaduse eest?

Juhan Ain Jaagu p., sündinud 10. detsembril 1884 – langenud Kärstna lahingus 27. jaanuaril 1919

Jüri Hünerson Marguse p., sündinud 7. septembril 1899 – langenud 22. detsembril 1919

Hans Joonas Hansu p., sündinud 7. septembril 1899 – hukkunud 30. juunil 1919

Karl Kangur Augusti p., sündinud 13. veebruaril 1891 – langenud Kärstna lahingus 6. jaanuaril 1919

August Kurvits Tõnise p., sündinud 23. detsembril 1878 – hukkunud 2. aprillil 1919

Johan Matson Jüri p., sündinud 25. juulil 1896 – langenud lahingus Riia all 2. juulil 1919

Friedrich Oberschneider Julius Reinu p., sündinud 19. septembril 1885 – surnud 16. mail 1920

Hans Pikkand Henu p., sündinud 23. detsembril 1899 – hukkunud 16. augustil 1919

Johannes Sirel Johani p., sündinud 24. mail 1901 – surnud haavadesse 9. aprillil 1919

August Teras Johani p., sündinud 21. jaanuaril 1895 – langenud 24. veebruaril 1919

Verner Valden Emilie p., sündinud 7. jaanuaril 1900 – langenud 31. augustil 1919

August Pille Matsi p., sünniaeg teadmata – punased hukkasid 31. detsembril 1918 Hallistes

Johan Parts Peetri p., sündinud 27. aprillil 1898 – surnud haavadesse 19. veebruaril 1920

Jakob Kits Johani p., sündinud 22. veebruaril 1888 – hukkunud 19. augustil 1919

Henn Torim Henu p., sündinud 5. aprillil 1900 – hukkunud 24. veebruaril 1920

Aleksander Kõdar Hendriku p., sündinud 4. aprillil 1899 – surnud 3. jaanuaril 1920

Theodor Siibak Hendriku p.,

• Koolipoisid Eesti Vabadussõjas.

Foto JAAK PÖLDMA arhiivist

sündinud 20. septembril 1900 – hukkunud 27. jaanuaril 1919

August Teder Jaagu p., sündinud 24. mail 1899 – surnud 20. jaanuaril 1920

Aleksander Leimann Jaani p., sündinud 10. märtsil 1901 – surnud 25. aprillil 1919

Juhan Kuut Juhani p., sündinud 14. novembril 1899 – surnud 2. juulil 1919

Antoni Suster Jaagu p., sündinud 4. juunil 1899 – surnud 2. juulil 1919

Jaak Kunimägi Jaagu p., sündinud 21. jaanuaril 1891 – surnud 26. juulil 1919

Jaak Kukkk Märdi p., sünniaeg teadmata – langenud lahingus Ruhja all

Igas langenud mehes oli peidus kordumatu aare, mis asetati Isamaa altarile.

Kui me ei taasta rahva ajalugu, oleme läbi lõiganud oma laste ja lastelaste sidemed Isamaa, Karksi ja koduga. Vabadus on ka kohustus olla vastutav oma lahkunud rah-

vuskaaslaste ja järeltulivate põlvkondade ees. Seda rahvuslikku eneseteadvust vajame juba õige pea, et me ei assimileeruks Euroopa Liidus teiselgiiliseks tööjooks.

Vabadussõja mälestussamba taastamiseks moodustati Nuija linnavalitsuse juurde juba aastaid tagasi toimikond, mille asutajaliikmed olid Luule Rigertas, Helju Lehesmets, Maire Sala, Jaan Laur, Heino Luik, Heiki Arro ja Valdur Kilk, kes püstitasid eesmärgi taastada Vabadussõja sangerite mälestussammas. Toimikond korraldas ka korjanduse, mille käigus laekus peaaegu 25 000 krooni. See ootab pangakontol pikisilmi lisa.

Aastal 1999 registreeris toimikond end ärirregistris Vabadussõja Mälestussamba Jäädvustamise Karksi-Nuia Sihtasutuseks. Moodustati sihtasutuse nõukogu (Maire Sala, Valdur Kilk, Jaan Laur ja Jüri Kert) ning valiti juhatusse Heino Luik, Heiki Arro, Luule Rigertas ja Jaak Pöldma. Heino Luige ja Piret Kooresi tegusal asjaajamisest leiti Tartus

kiviraiumistöökoda, kes oli nõus samba koos kujuga vastavalt esitatud kavandile valmis raiuma 200 000 krooniga. Eesti Kultuurkapitalile esitati mõõdund aastal taotlus sealt puuduv raha saada, kuid nädal tagasi andis Kultuurkapital eitava vastuse.

Mälestussamba asukoha detailplaneering on samuti tegemata, sest ei ole suudetud valida kahe asukoha vahel – need on vallamaja-esine ala ja kultuurikeskuse taga olev nõlv, mille vastas üle maantee on Kitzbergi mälestussammas. Siin tuleks Karksi rahval oelda oma sõna. Ja puuduv 175 000 krooni? Karksi Vallavalitsus ja Karksi valla ettevõtte, on aeg, et ka teie panete oma öla alla, et väärtustada karksilaste ajalugu!

Usun, et järgmise aasta Eesti iseseisvuspäeva tähistab Karksi rahvas taastatud Vabadussõja mälestussamba juures.

Jaak Pöldma,
reservveebel,

Kaitseliidu Karksi malevkapitola
propagandapealik

KARKSI VALLAVOLIKOGUS

15. detsembri istungil

• Algatati detailplaneering Karksi-Nuia soojatrasssi rajamiseks Veetorni tänavalt Rahumäe tänavale. Vallavalitsusele tehti ülesandeks sõlmida leping aktsiaseltsiga "Textuur" kui detailplaneeringu koostamisest huvitatuna.

• Nimetati valla munitsipalkoolide hoolekogudesse Karksi Vallavolikogu esindajad volikogu liikmete volituste kehtivuse ajaks (Karksi-Nuia Gümnaasiumi Leo Liiber, Karksi Lasteaed-Algkooli Aive Jaak-

son, Lilli Algkooli Malle Mets ja Karksi-Nuia Muusikakooli Leili Nael).

• Arutati esimesel lugemisel valla 2003. aasta eelarve projekti. Parandusettepanekute esitamise tähtaeg on 29. jaanuar.

• Kinnitati vallavolikogu uus töökorraldus, mis hakkab kehtima 1. veebruarist 2003, ning arutati volikogu liikme ettepanekuid eelnõud. Otsustati, et ettepanekuid tehakse parandusi ja täiendusi ning see kehtestatakse valla põhimääruse lisana.

KARKSI VALLAVALITSUSES

6. jaanuari istungil

• Õigusvastasel võõrandatud maa tagastamine: Eevi Hulkole ja Ülo Helimetsale tagastatakse Männiku talumaast Männiku katastriüksus 13,51 ha Mäekülas.

• Kinnitati maa ostueesõigusega erastamise tingimused: osahüing "Vesaburg" erastab temale kuuluvate hoonete juurde Karksi külas 23548 m² maad (Vasika katastriüksus, maksustamishind 25 148 krooni); osahüing "VVS" erastab temale kuuluvate hoonete juurde Karksi külas 4,32 ha maad (Höövli katastriüksus, 32 616 krooni).

• Nõustuti järgmiste maantee riigiomandisse jätmisega: Lõpa-Ariküla 8,82 ha Metsakülas ja Arikülas; Sinijärve-Ariküla 4,01 ha Ainjas ja Arikülas.

• Nõustuti Aleksander Kikase avalduse alusel temale kuuluva Tartu I kinnistu nime muutmisega Unditare kinnistuks (maatulundusmaa).

• Esitati volikogule detailplaneeringu algatamise eelnõu Karksi-Nuia soojajaratrasssi rajamiseks Veetorni tänavalt Rahumäe tänavale.

• Otsustati anda kauplemisluba pakendatud toidukaupadega kauplemiseks Karksi-Nuia, Lilli ja Sudiste postkontorile pärast tunnustamisotsuse esitamist.

• Otsustati muuta valimisjaoskondade moodustamise määrust. Riigikogu valimistel on Karksi vallas üks valimisjaoskond.

• Otsustati mitte suurendada

Karksi Lasteaed-Algkooli huvijuhikoormust 0,5 koha võrra.

• Kinnitada valla omandis oleva hoonestatud kinnistu Kooli t. 1a, 2369 m², sihtotstarve ühiskondlike hoonete maa, kirjaliku enampakkumise tingimused. Enampakkumisel osalemiseks peavad osalejad esitada: äriplaani kinnistu kasutamise kohta, passi koopia, juriidilise isiku esindamisel ka registrikaardi koopia ja juhtimisorgani otsuse enampakkumisel osalemise kohta ja osavõttu tasumist tõendavad dokumendid. Enampakkumist korraldab vallavalitsuse komisjon (Tõnis Laurik, Olga Palu ja Inge Dobrus).

20. jaanuari istungil

• Anti korteriomandi seadmise ja maa ostueesõiguse erastamise nõusolek: Lasteaia maauks 5 – Niina Mägi ja põllumajandusülikooli korterid 0,15 ha Polli külas; Kitzbergi (Teeääre) – Aleida Kolk ja Silvi Sakkovi korterid 0,20 ha Polli külas; Olavi Israel – Karutsi maauks 5,20 ha Sudiste külas. Kinnitati piiride plaanid.

• Kinnitati maa ostueesõigusega erastamise tingimused: Mäe hoonete omanikud erastavad kaasomandisse Mäe KÜ 3,50 ha Sudiste külas ja 11 163 krooni (Eve Hurtado ja Montilla Viira 1/6, Eda Jaanson 1/6, Anu Lõhmus 1/6 ja Maie Torim 3/6); Tõnu Kurro erastab Ainjas krundi nr. 31 aiamaja juurde 0,99 ha maad (8160 krooni ilma metsa hinnata).

• Erastati maa korteriomandi seadmise teel: Vana-Kaali 2,10 ha Oti küla korter nr. 1 – Kalju Kangur 841/1680 mõttelise osa eest 1892 krooni ja korter nr. 2 Dzintra Rull 839/1680 mõttelise osa eest 1888 krooni.

• Kinnitati nõudeõiguse suurema maa tagastamisel võla suurus: Lembit Luik – Müüri talu 41 64,26 ha Muri külas, ülepinda 31,355 ha, riigile tasutava võla suurus 193 739 krooni.

• Otsustati välja töötada eluruumi või selle kasutamiseõigust mitte omavate, samuti elamistingimuste parandamisel abi vajavate isikute arvestamise kord, munitsipaalomandis olevate eluruumide valdamise, kasutamise ja käsutamise kord ning sealhulgas hooldus- ja remondieeskirjad ning vaadata läbi üüri piirmäärad. Algatatakse üürilepingute lõpetamine võlgnikuga.

• Määrati ühekordne sotsiaaltoetus 16 isikule kokku 8030 ja toimetulekutoetus 113 isikule kokku 110 753 krooni.

• Volitati vallasekretär Inge Dobrus esindama vallavalitsust Tartu Halduskohtus vastustajana Anne Külaotsa kaebuses Karksi Vallavalitsuse õigusvastase haldusaktiga tekitatud kahju hüvitamise nõudes.

• Anti kauplemisluba: osahüing "Adelan" Klaastara kauplus Rahumäe t. 2b Karksi-Nuias, lahti E-R kella 8–18, L, P 9–14; GRK Auto OÜ – autode ost-müük Kivi t. 5 Karksis; Elve Palu raamatukauplus Rahumäe t. 1 Karksi-Nuias.

• Otsustati aasta alguse jääk 1 559 259 krooni suunata valla reservfondi.

• Arutati Karksi-Nuia rahvamaja tarbeks Abja Tarbijate Ühistu pakutud "Karksi" restorani ruumide rentimist. Anti vallavanemale Arvo Malingule läbirääkimiste pidamise volitusel.

• Arutati Karksi valla 2003. aasta eelarve projektile laekunud parandusettepanekuid ja Karksi valla arengukava koostamise algatamist aastateks 2004–2011.

• Otsustati "Elu Sõna" projekti "Jõululaps" mitte toetada ja anda Karksi vallas ürituse korraldamiseks võimalus üldistele alustel.

• Otsustati avalda "Karksi Sõna" veebruarinumbri lisalehes erakondade valimisreklaami hinnaga 2000 krooni pool lehekülge.

KODANIKEÜHENDUSED EDENDA VAD KODUVALDA

Lõppenud aasta tugevdas selt-sitegevust külades ning tõestas külaliikumise arendavat mõju maaelu säilimisele. Iga ühendus on omaäoline ja kasvanud välja oma küla vajadustest.

Sudiste Maanaiste Selts võttis külakeskuse väljaarendamisel kasutusse arvuti- ja külatoa, lammutas lagunenud puukuuri ja restaureeris ajaloolise kivimüüri. Tegi ka õppe-reisi Rootsimaale.

MTÜ "Toomesoo" tervist edendavate projektide abil õnnestus Jelena Andersonil tuua Sudistesse teletöötaja Viktor Vassiljev.

Karksi Kultuuriselts remontis Karksi rahvamajas avaliku internetipunkti tegevuse laiendamiseks ruumi, parandas korstna ja paigaldas koridori soojustamiseks bullerjani. Ulatuslikum koolitusprojekt oli valla talunike nõupäevade korraldus valla külates, selle rahastas Euroopa Liit.

Tuhalaane Külaperede Selts muutis endale hubasemaks Kooli talus koos käimise koha ja korraldas külarahvale huvitavaid üritusi. Ajaloolise mälu talletamise ja põlvkondade järjepidevuse säilitamise ere näide oli projekt "Külasimman oli, on ja jääb".

Lilli Külaselts "Tatsu" jätkas koostööprojekti Riikliku Metsamajanduse Keskusega Teringi raba laudete teise osa rajamiseks, püstitas kohalike ettevõtjate toetusel külakiige ning korraldas õppereisi Saksamaale ja sellele järgneva keskkonnaalase õppepäeva.

Mõnusad muuseumitunnid Kitzbergi Sõprade Seltsis mõjusid oma vaimurkusega kosutavalt. Aasta lõpuks suutis Asta Jaaksoo täita mitme aasta pingutused August Kitzbergi kirjanduslike radade illustreeritud kaart-mapi trükkimisega. Marge Robami graafiliste illustatsioonidega lühisõnumid Karksi vaatamisväärsustest rikastavad kohaliku kultuuripärandit.

Kõige pikemate traditsioonidega Karksi Aia- ja Mesindusselts laiendas tegevust Muri külla.

Mittetulundusühingu "Karksi Turism ja Keskkond" piirkondlik projektid aitasid tõsta elanikkonna, eelkõige koolinoorte keskkonnaalast teadlikkust. Tuntud on ka "Karksi Arengu" pikemaajalised ulatuslikud koostööprojektid, nagu pesutuba, Euroopa Liidu teema ja turismialane projekt piirinaabritega Lätimaale.

Lisaks mainituile on külates korraldatud veel palju eri fondide rahastatud projektide abil küla-, kultuurhariduslikke, spordi- ja tervisepäevi, lasteüritusi jm.

Seda kõike on valla külade kodanikeühendused teinud tänu tublidele eestvedajatele ning vallavolikogu ja vallavalitsuse heatahtlikule toetusele.

Aasta lõpul oli Viljandi Maavalitsuses konverents "Õitsev Viljandi-maa – kas nostalgiline minevik või helge tulevik?". Seal hindas professor Jaan Leetsar kõrgelt külade selt-sitegevust ja kiitis külaliikumise otustavat jõudu maaelu arendamisel.

Külaelu toetab ka Euroopa Liit. SAPARD-i kuues meede on suunatud maapiirkonna arengule ja külade sotsiaalse infrastruktuuri parandamisele. Kuid lubatud rahast ei jagu igale poole ja see ei tule kergelt kätte. Ühe osa esitatavatest taotlustest moodustavad külade arengukavad, mida hakatakse külates kohe koostama ning siduma valla ja piirkonna arengukavaga. Nii kava-koostajaid kui projektikirjutajaid koolitab liikumine "Kodukant". Karksi vallast osalevad koolitusel Pille Põllumäe ja Urmas Villbach.

Soovin alanud aastal kodanikeühendustele uusi mõtteid ja õnnestunud projekte ning jätkuvalt head koostööd kohaliku omavalitsusega!

Helve Joon,
"Kodukant Viljandimaa" juhatusel

LAPSED KARDAVAD KOERI

TÄHELEPANU, KOERAOMANIKUD! Karksi keskasula lastevanematelt on tulnud kaebusi, et koerad lastakse ilma järelevalveta välja ja

lapsed ei julge kooli minna. Mõnel korral on jäänud lapsed bussist maha, sest kartsid koera.

Hoidke koerad kinni!

ARNOLD KIMBER KANDIDEERIB RIIGIKOKKU

Riigikogu valimisi tohib vist võrrelda Eurovisiooni või missivalimistega. Või kuidas? Eelvoorud oleksid kui ühesugused, sama kõrgendatud meedia tähelepanu ja sama tüüpi lootused – saada pärjatud ehk jõuda Riigikokku.

Korralikel missivõistlustel tiritakse tribüünile ka eelmine miss. Meenutan siinkohal, kuidas Viljandimaal ja Järvamaal eelmiste Riigikogu valimiste ajal hääled jagunesid.

Järvamaal võttis valimistest osa 17 072 ja Viljandimaal 25 382 valijat, välisriikidest lisandus 198 valijat. Täiskvoot oli 4670 häält. Keskerakond kogus Järvamaalt 4360 ja Viljandimaalt 6121 häält, kokku 2,2 kvooti.

Ees seisab trikoovoor

Näib, et märtsivalimiste õhtukleidivoor on seljataga: igal erakonnal on sõjahüüud hüütud ja dekolteed näidatud. Ees seisab trikoovoor. Selles näidatakse näpuga ja ilgutakse, viisakas vormis muudugi, vastaskandidaadi kõhna tagumiku ja nigela rinnapartii üle. Arvustajad leiavad, et head on vaid oma kandidaadi puusanõks ja kumerused.

Viimases voores küsitakse ja vastatakse. Televisioon ongi juba alustanud. Mida sa, Parts, lubad, milles sinu uus poliitika ikkagi seineb? Milles on uba, kui häma kõrvale jätta? Vastused on aimatavad: ta kaevab välja eestluse ja aated. Mõõdukad on viimaks leidnud tööd tegevad inimesed ning oravad ei väsi kiitmast rikkaid ja ilusaid.

Kes on Arnold Kimber?

Arnold Kimberi lühike elukäik. Ta sai diplomi Tallinna Polütehnikumist, mida praegu kolled üks nimetatakse. Teenis Nõukogude armees olles aega Sahhalini saarel. Viljandis leivatöid tehes kasvatas

poega ja tütar (mõlemad lõpetasid keskkooli kuldmedaliga). Juhtis Sakalamaa Rahvarinnet ja Eesti Leivaliitu ning rajas aktsiaseltsi Vilma.

“Arnold, miks sa Riigikokku kandideerid? Kas oled Keskerakonna häältepuudja?”

“No ei! Ma tahan päris ise Riigikokku pääseda, et seal midagi ära teha Mulgimaa ja Eesti rukkileiva heaks. Olen kindel, et mitte kellegi kuri käsk ei saa mind sundida hääletama Mulgimaale kahjulike otsuste poolt ega rukkikasvatajate huvide vastu. Olen majanduslikult kindlustatud, ei sõltu riigikogu ja palgast ega muudest ahvatlustest. Mind ei mõjuta pealekargamised ega ähvardused.”

“Üks küsimus rukki kohta. Töökindne välisminister Ilves kuulutas Riigikogus Viive Rosenbergi küsimusele vastates, et oma riigi toiduga varustamine ei ole Eesti julgeoleku garantii. Tsiteerin Ilvest: “Ma võin öelda, et leivaga vaenlaste vastu võidelda ei saa.” Kuidas kommenteerid?”

“See on linnamehe rumal jutt. Tõde on see, et praegu meil rukki reserv praktiliselt puudub. Taotleksin seda, et riik sõlmiks talumees- tega juba talvel kokkuleppeid, mille eest kasvataja saaks osta eliitseemet, kütust ja taimekaitsevahendeid.”

“Mis keeli sa oskad?”

“Vene keelt nii kõnes kui kirjas, inglise ja soome keeles kõnelen.”

Selle loo alguses oli juttu Eurovisioonist. Kuidas sina sellesse suhtud?”

“Minu maitse on eakohaselt vanamoelisem. Eelistan kerge muusika klassikat, näiteks Maltise ja Linna laulu. Olen vahel romantik, kuid jäägu see omavahele.”

Vello Lattik

“Mida veel kandidaadilt küsitakse? Lemmiktoitu, hobisid...”

“Toidu suhtes pole ma valiv, aga eelistan eestimaist: liha, kartul, rukkileib... Hobiks on reisimine. Olen käinud kõikides maailmajagudes. Alles on suur videoteek. Koostasin Kimberite sugupuud, mis sisaldab üle üheksasaja liikme alates 1740. aastast. Et suguvõsa sai alguse Hiiu- maalt, siis olen seal korraldanud kolm suguvõsa kokkutulekut.”

Mida oleks minul Arnold Kimberilt õppida? Ma ei pea siin silmas suutlikkust suurt firmat juhtida (150 palgalist siiski) või raha teha, pean silmas muud – heldust. Vilma toetab sportlasi ja hädalisi. Mida nimelt, oleks veidi pikem jutt. Aga ma ei pea silmas seda.

Arnold Kimberi tütar Anneli, veetlev noor daam, töötab Tallinnas Välisministeeriumi pressiosakonnas. Raha poolest tuleb ta endaga toime.

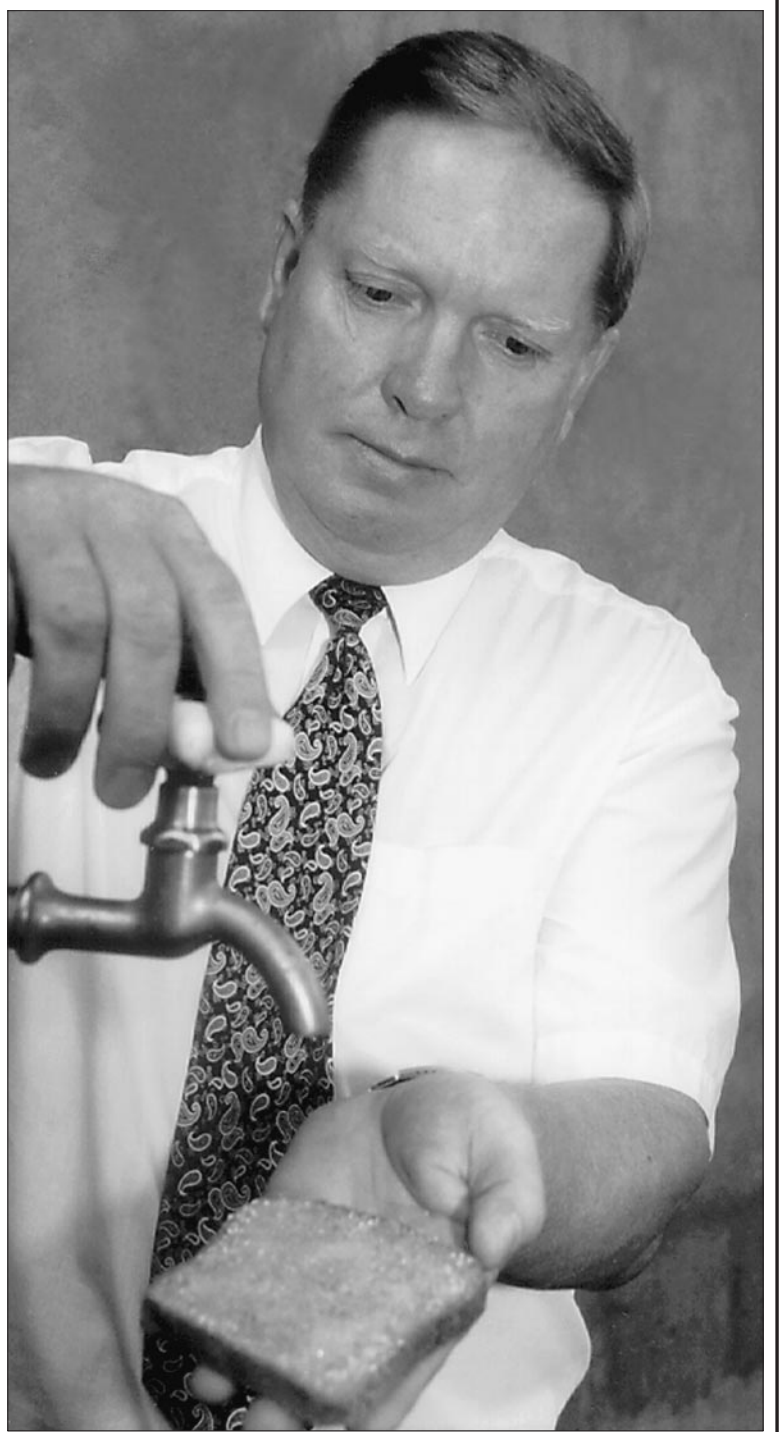
Nädal tagasi olin koos Arnoldiga Tallinnas. Enne tagasisõitu helistas ta tütrele. Võtsime neiu kodunt kaasa ja sõitsime mingisse selverisse.

“Vahel ta laseb mul oma külmapappi täiendada,” selgitas Arnold veidi häbelikult ja asus lükkama kaubakäru, kuhu neiu aina ladus seda, mida silm ja süda igatsesid. Hiljem said kaks kandekotti rebenemiseni täis.

Arnold polnud rahajõmmina hoopis, vaid endiselt pisut häbelik: “Tema elu pole Tallinnas odav. Mis siin ainuüksi teatripiletid maksavad!”

Kahtlen, kas oleksin sellele mõelnud.

Ja lõpetuseks. Arnold Kimber number märtsivalimistel on 178. Number on kandilisevõitu. Meelde peaks see jääma niiviisi: üks ja seitse on kokku kaheksa, nii oleks kui kaks kaheksat reas.

• Lapseea lemmiksöök oli suhkruga leib.

ELMO RIIGI foto

Selle leheruumi eest on maksnud Keskerakond.

2. MÄRTSIL ON RIIGIKOGU VALIMISED

Riigikogu korralised valimised toimuvad märtsikuu esimesel pühapäeval, 2. märtsil. Praegune Riigikogu koosseis valiti 1999. aasta 7. märtsil.

Põhiseadus sätestab, et Eesti on iseseisev ja sõltumatu demokraatlik vabariik, kus kõrgeima võimu kandja on rahvas. Kõrgeimat riigivõimu teostab rahvas hääleõiguslike kodanike kaudu Riigikogu valimisega. Seega olete üks kodanik rahva hulgas, kellel on õigus ja ühtlasi kodaniku kohustus teostada kõrgeimat riigivõimu Riigikogu valimisega, seega demokraatiat võidab, kui lähete valima.

Valima mitte minnes annate neljaks aastaks kõrgeima riigivõimu teostamise teistele. Riigikogus vastu võetud seadused on kohustuslikud samamoodi neile, kes valimas ei käi. Riigikogu kui seadusandliku organi olulisim ülesanne ongi just õigusloome.

Eelhääletamine toimub 24.–26. veebruarini. Eelhääletada saab ka väljaspool elukohta (ainult oma valimisringkonna kandidaatide poolt). See on hea võimalus neile, kes ei saa eelhääletamise ajal või valimispäeval kodukandis viibida.

Koju saadetud valijakaart informeerib valijate nimekirjas olemisest ja valimisjaoskonna asukohast. Kui kodanik pole valijakaarti hiljemalt 15. veebruariks saanud, siis tuleb pöörduda registripidaja arhiivaar Maire Torimi või vallasekretär Inge Dobruse poole.

Eelhääletamise päeval on valimisjaoskond (Rahumäe t. 2a vallamaja II korrusel) avatud kella 12–20. Valimispäeval, 2. märtsil on valimisjaoskond (Kooli t. 1, Karksi-Nuia Gümnaasium) avatud kella 9–20.

Valimistulemused tehakse kindlaks pärast jaoskondade sulgemist. Kõigepealt arvutatakse lihtkvoot, mis saadakse valimisringkonnas antud kehtivate häälte arvu jagamisel selle ringkonna mandaatide arvuga. Riigikokku pääsevad kõik kandi-

daadid, kes koguvad lihtkvoodi jagu häali. Ülejäänud mandaadid jaotatakse erakondade vahel, kes kogusid üleriigiliselt vähemalt 5 % kehtivatest häältest. Mandaadid jaotatakse proportsionaalsuse põhimõttel – erakondade nimekirjad saavad mandaate võrdeliselt neile antud häälte arvuga. Seejuures saab mandaadi erakonna nimekirjast see kandidaat, kellele on antud rohkem häali.

Kes saab valida?

Karksi vallas saab valida Eesti kodanik, kes hiljemalt valimispäevaks on saanud 18-aastaseks ja omab Eesti rahvastikuregistri andmetel elukohta Karksi vallas.

Valida ei saa inimene, kes ei ole Eesti vabariigi kodanik, ei oma Eesti rahvastikuregistri andmetel Karksi vallas sissekirjutust, on kohtu poolt tunnistatud teovõimetuks (s.t. teovõime piiratud) või on kohtu poolt süüdi mõistetud kuriteos ja kannab vanglakaristust.

Kus ja millal saab valida?

Riigikogu valimistel on Karksi vallas üks valimisjaoskond – kõik valla valijad on kantud ühte nimekirja.

Eelhääletamise päeval, 24., 25. ja 26. veebruaril on valimisjaoskond avatud kella 12–20. Saab eelhääletada ka väljaspool oma elukohajärgset valimisjaoskonda. Hääletamisruum on vallamaja teisel korrusel Rahumäe t. 2a Karksi-Nuias.

2. märtsil, valimispäeval algab hääletamine Karksi-Nuia Gümnaasiumis Kooli t. 1 kell 9 ja lõpeb kell 20.

Kuidas sõidavad valimispäeval bussid?

2. märtsil on kõigil soovijatel võimalus valimisjaoskonda jõudmiseks ja koju sõiduks kasutada tasuta bussi.

Lilli liinil	
Gümnaasium	9.30
Äriküla	9.40
Lilli	9.55
Masa	10.00
Lilli	10.05
Äriküla	10.15
Gümnaasium	10.30

Sinejärve liinil	
Gümnaasium	11.10
Sinejärve	11.20
Gümnaasium	11.30

Odra-Pöögeli liinil	
Gümnaasium	8.40
Kassepa	8.50
Odra	8.55
Võnge	9.00
Lopa	9.05
Pöögeli	9.08
Leeli	9.11
Näsare	9.14
Gümnaasium	9.20

Tuhalaane-Sudiste liinil	
Gümnaasium	9.20
Suuga	9.35
Tuhalaane	9.40
Liivaku	9.45
Hirmuküla	9.50
Sudiste	9.55
Mäeküla	10.05
Sudiste	10.15
Karksi	10.20
Gümnaasium	10.30

Pärsi-Polli liinil	
Gümnaasium	11.10
Kaali	11.20
Pärsi	11.23
Tiri	11.27
Üriküla	11.32
Kõrgemäe	11.35
Allaste	11.37
Polli	11.40
Gümnaasium	11.50

Hääletamine

Hääletamisedeli saab valija jaoskonnakomisjonilt. Selleks peab ta esitama kehtiva isikult tõendava dokumendi, millele on märgitud sünniaeg või isikukood (isiku tõendamiseks sobivad traditsiooniliselt

isikutunnistus ehk ID-kaart, Eesti kodaniku pass, autojuhuluba, aga ka näiteks diplomaatiline pass, mere- mehe teenistusraamat, kaitseteenistuse tunnistus ja pensionitunnistus). Hääletamisedeli saamise kohta annab valija allkirja valijate nimekirja.

Hääletamisedeli täidab valija hääletuskabiinis üksi ja iseseisvalt. Kui see ei ole füüsilise puude tõttu võimalik, võib teda aidata teine valija. Valija kirjutab hääletamisedelile selleks ettenähtud kohta ühe oma elukohajärgse valimisringkonna kandidaadi registreerimisnumbri, kelle poolt ta hääletab.

Kui valija rikub hääletamisedeli, on tal võimalus rikutud sedel uuega asendada. Sellisel juhul peab valija rikutud hääletamisedeli jaoskonnakomisjonile tagastama.

Pärast hääletamisedeli täitmist murrab hääletaja selle kokku ja viib jaoskonnakomisjoni liikmele, kes märgistab hääletamisedeli pitsati jäljendiga. Valija laseb hääletamisedeli valimiskasti ise. Kui see ei ole füüsilise puude tõttu võimalik, võib teda aidata teine valija.

Kui valija tervise seisundi või mõne muu mõjuva põhjuse tõttu ei saa hääletada hääletamisruumis, võib ta taotleda hääletamist oma kodus.

Kodus saab hääletada ainult valimispäeval ja vaid juhul, kui selleks on eelnevalt esitatud kirjalik taotlus, milles on kirjas kodus hääletamise taotlemise põhjus.

Eelhääletamise eelneval ajal ja sellele järgnevatel päevadel võtab taotlusi vastu vallavalitsus (eelhääletamise päeval ja valimispäeval kuni kella 16). Vallavalitsus või jaoskonnakomisjon registreerib taotluse. Kui jaoskonnakomisjon leiab, et taotlus pole põhjendatud, teavitab ta võimaluse korral selle esitajat taotluse rahuldumata jätmisest.

Hääletaja koju lähevad vähemalt kaks jaoskonnakomisjoni liiget.

Inge Dobrus, vallasekretär

Vallavalitsus müüb kirjalikul enampakkumisel

hoonestatud kinnistu nr. 26327 Kooli t. 1a Karksi-Nuias (pindala 2369 m², sihtotstarve ühiskondlike hoonete maa; alghind 100 000 krooni; enampakkumise osavõtutasu 5000 krooni).

Enampakkumisel osalemiseks peavad osalejad esitama äriplaani kinnistu planeeritava kasutamise kohta, mis toetab piirkonna sportimise ja vaba aja veetmise võimalusi; passi koopia, juriidilise isiku esindamisel ka registrikaardi koopia ja juhtimisorgani otsuse enampakkumisel osalemise kohta; osavõtutasu tasumist tõendavad dokumendid.

Karksi Vallavalitsuse arvelduskonto nr. 10302010331004 Eesti Ühispangas või nr. 221011531774 Hansapangas.

Pakkumiste esitamise tähtaeg on 3. märts 2003. Pakkumised esitada Karksi Vallavalitsusele Rahumäe t. 2a, 69103 Karksi-Nuia märgusõnaga “Kooli t. 1a”. Enampakkumise korraga saab tutvuda vallavalitsuses Rahumäe t. 2a. Info telefonil (043) 55 520.

Tuhalaane küla koostab arengukava

25. jaanuaril kutsus küla aktiiviesotsas Urmas Suurpuuga kokku külahava arutama Tuhalaanega seotud probleeme. Eesmärgiks seati küla arengukava koostamine.

Valla arengukavast rääkis Piret Koorep ja tutvustas arengukava koostamise põhimõtteid. Urmas oli teinud põhjaliku ettevalmistuse sellest, mida on vaja arengukava koostamisel arvesse võtta. On vaja moodustada erinevad töögrupid, kes tegeleksid eri valdkondadega.

Koosoleku materjalidega on võimalik tutvuda külamajas.

Järgmine koosolek toimub 8. veebruaril kell 15.

Anneli Anijärvi

● Kirjad ●

Pisiasjadest saavad alguse suured

Karksi vallas on mitmeid aastaid see tore traditsioon, et moodustatakse nn. jõulukomisjon, kes koguks tervikliku pildi jõuluehtes vallast.

Väga kurb, et seekord ei jõutud Sudiste külla, kus samuti oli kesk-asulas iga pere kenasti oma kodu kaunistanud. Sudiste seltsimaja mõlemal pool ust olid tervitamas inimese mõodus lumeeit ja -taat, män-niokstest vanikud ning ehted. Sudiste kauplus-baar oli samuti vanikute ja tuledega ehitud. Maitsekalt olid oma koduõue kaunistanud perekond Mäesalu, Kunimägi, Palu-Kangur, Pärn, Adamson ja veel mõned. Kokkuvõtlikult öeldes oli nende jõulude ajal kõike ehitud ühtse harmooniaga. Kõigele lisandus asula kuusk, mille sära oli kilomeetrite taha näha. Selle kuuse valgusesära eest tänane Karksi valda ja Heiti Maistet. Ta ka tunnustas meid südamlilike sõnadega.

Kaunistame kodu eelkõige oma perele ja kodukülale, kuid väikest tähelepanu ja tunnustust ootasime ka komisjonilt. Võib-olla tundub see mõnele pisiasjana, aga pisiasjadest saavad alguse suured.

Soovin oma küla- ja kogu vallarahvale alanud aastaks tähelepanu, hoolivust, sallivust ja armastust üks-teise vastu.

Hille Krusberg,
Sudiste küla elanik ja
Sudiste MNS esinaine

“Olen Eesti elus pettunud”

Praegune olukord riigis näitab, et suund, kuhu me pärast omariiklust oleme liikunud, polnud õige. Pärast valitsuse võimule saamist peteti rahvast ja öeldi, et põllumajanduse mudel meie riigile enam ei sobi, sest mainimesed võivad kõik ilusad ideaalid oma nõudmistega ära rik-kuda. Võimule tulnud isamaalitsus hakkas kohe liberaalidega nõu-kogude ajast ja Savisaare valitsusest järele jäänud põllumajandust hävi-tama ja rahva tööga loodud väärtusi ümber kantima. Kõik need varad anti poolmuidu väljavalitud selts-konnale.

Vaevalt keegi neist tahab veel kuulda, kuidas elatakse maal. Kindlasti ei taha seda kuulda ka praegune peaminister Siim Kallas, kes Eesti Panga juhina jagas suure summa põllumeeste toetuseks saadud pikaajalist odavaprotsendilist välislaenu kommertsbankade kau-du 18%-lise juurdehindlusega et-tevõtetele ja jättis Riigikogus maa-saadikute pikalaenupanuga moodus-tamise ettepaneku rahuldumata. Selline suhtumine rahvasse ja rahva varasse purustas kõik meie ilusad lootused ja usu sotsiaalsesse õiglusse.

Sotsiaalteadlased kutsusid ka mullu 23. aprillil ärimehed, kultuuritegelased ja peaminister Siim Kal-lase koos Mart Laariga Rahvusraa-matukokku, et edasi arutada eelmisel aastal esitatud kirja sisu. Pärast teadlaste kõne ärakuulamist asusid kõik meie poliitikud vastu-rünnakule, aga ei suutnud põhjenda-dada, miks riigis ei ole suudetud vähendada võimu killustatust ja kuritegevuse kasvu. Tõestada ei suudetud ka seda, miks praegune turukorraldus on Eestile kaasa toonud tööpuuduse kasvu.

Kaksikliidu valitsus peaks neid lahendamata jäänud küsimusi edasi arutama ja neile lahenduse leidma. Aeg oleks ka õppust võtta endise Eesti Vabariigi majandusmudelist. Siis hakati hoopis likvideerima väliskapitali valduses olevat majandust ja sellega loodi riigis majanduslikult tasakaalustatud ühistuline ettevõtlus. See hakkas koos riigi-võimuga majandust suunama. 1940. aastal tõukas võõrvõim selle kõr-vale. Nüüd on sellel juba varasema aja-ga võrreldes teistsugune tähendus, aga ikkagi on see Eestile vajalik.

Märt Kinnas

Euroopa Liidu struktuurifondid: kellele, milleks, kuidas?

Eesti on saanud kutse Euroopa Liiduga ühinemiseks 1. mail 2004. Alates sellest ajast avaneb Eestile neli Euroopa Liidu struktuurifondi.

- ERDF ehk Euroopa Regionaal-arengu Fond toetab investeringuid sotsiaal-majandusliku arengu kiirendamiseks.

- ESF ehk Euroopa Sotsiaalfond toetab tegevusi, mis on suunatud tööpuuduse vähendamisele ja töötajate konkurentsivõime tõstmisele.

- EAGGF ehk Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfond (täpsemalt fondi arendusrahastu) toetab põllumajanduse ja maaelu arengut.

- FIFG ehk Kalanduse Arendusfond on suunatud püügivõimsuse piiramisele ja kalandussektori arengule.

Neile lisaks avaneb veel ka EL Ühtekuuluvusfond, mis toetab suu-remahulisi transpordi- ja keskkon-nainvesteeringuid. Eesti puhul kuuluvad keskkonna alla ka energeetikaga seonduvad keskkonna seisundit parandavad investeeringud.

Kõigi nende fondide eesmärk on vähendada EL regioonide arengue-riisusi ning soodustada majandus-arengut vähem arenenud regioonides. Eesti arengutase moodustab 39% Euroopa Liidu keskmisest. Abi saavad need riigid, kelle tase on alla 90% EL keskmisest tasemest.

Kuidas toetatakse?

Eesti riigile avanevad aastatel 2004–2006 EL struktuurifondid keskmiselt kuni 3,6 miljardit krooni aastas. See on umbes 10% meie riigieelarve mahust. Projektide finantseerimise ulatus ja maht sõltuvad projekti valdkonnast ja taotlejast. Erasektori projektidel on vajalik suurem taotleja-poolne kaasfinantseerimine kui avaliku ja kolmanda sektori projektidel. Sõltuvalt valdkonnast võivad EL struktuurifon-didest antavad toetused ulatuda 10 000 kuni mitme miljoni kroonini.

Küla liikuma ja noored tegutsema

Karksi Vallavolikogu juurde moodustati külaaliikumise ja noor-sookomisjon, mille tegevusvaldkonnad on esmajärjekorras külaaliikumise edendamine ja külanavemate staatuse väljatöötamine ning noorteliikumise propageerimine ja toetamine. Komisjoni liikmete valimis-el arvestasin, et oleks esindatud iga küla. Suurim soov on eelkõige see, et kõik mured ja ettepanekud jõuaksid õigeaegselt komisjoni liikmeteni. Komisjon koostas küsimustiku “Noorte vaba aeg”, et saada teavet nende soovide ja vaba aja veetmise võimaluste kohta. Küsitleti IV–XII klasside õpilasi. Küsimused anti vastamiseks ka töölisnoortele, kellel on ühel või teisel põhjusel jäänud kooli-tee pooleli. Seni on laekunud 420 vastust. Mõned selgunud probleemid.

1. Koolides selgub, et ühed ja samad ehk aktiivsed lapsed osalevad peaaegu kõikides pakutatavates ringides, kuid suurem osa on ukse taha jäänud. Ringis osalejad on kas valinud õpetaja või on see lihtsalt kohustus. Leidub ka neid lapsi, kes käivad ringis, et paremat hinnet tunnistusele saada.

2. Noortele valmistab muret see, et oma koolis toimuvatest ringidest (aeroobika) osavõtt on tasuline. Paljud ei ole maksujõulised, lõovad lihtsalt käega ja longivad mööda tänavaid. Paljud noored ei soovi võimelda koos täiskasvanutega, nad tahaksid kuuluda noorte hulka.

3. Noortel puudub koht, kus nad oleksid oodatud ja kus oleks neil meeldiv oma vaba aja ajaga midagi ette võtta. Tuntakse puudust ehtsast noortemajast. Karksi noored Karksis on oma jõududega juba alustanud endises kolhoosi kontoris ruumide korrastamist, lootes vallavalitsuse toetusele.

Kes võivad taotleda?

EL struktuurifondide toetusi võivad taotleda kõik, kes soovivad aidata kaasa Eesti kiiremale arengule – nii firmad, kohalikud omavalit-sused, ülikoolid, mittetulundus-ühingud kui ka riigiasutused.

Mida toetatakse?

Toetatavad valdkonnad on piira-tud vastavalt Euroopa struktuurifondide eesmärkidele ja Eesti enda prioriteetidele, mis on kirja pandud strateegilises arengukavas “Eesti riiklik arengukava EL struk-tuurifondide kasutuselevõtuks – ühtne programmdokument 2003–2006” (RAK).

Arengukava annab ülevaate Eesti olukorrast, eesmärkidest ja tegevustest eeltoodud aastatel. Arengu-kavas on ühel-kahel lehel kirjeldatud ka meetmeid, mille tarbeks toetusi jagatakse. Seal on kirjeldatud meetme sisu, eesmärgid, toetatavad tegevused ja kes saavad toetust taot-leda. Soovitan heita pilk sellesse arengukavasse, et vaadata, kas kavandatavad tegevused kuuluvad arengukava prioriteetsete valdkon-dade alla. Arengukava on Rahan-dusministeeriumi koduleheküljel www.fin.ee ja valla koduleheküljel www.karksi.ee.

Kuidas raha jagatakse?

Arengukava prioriteetidest läh-tudes jagatakse struktuurifondide raha paljude allpool toodud meet-mete kaudu. Projekte hakatakse hindama ja toetusi eraldama Eesti rakendus-asutuste kaudu.

Projekte saab esitada eesti keeles. Raha taotlemiseks tuleb pöörduda projektile sobiva meetme rakendus-asutusse, mis võtab valmis projekte vastu ilmselt alates 2003. aasta lõ-pust. Projektide ettevalmistamisega tuleks hakata tegelema kohe täna, et fondide avanedes oleks nõuetele vastav projekt valmis.

Projektide ettevalmistamise ker-gendamiseks on Rahandusminis-teeriumis olemas inimesed, kes annavad nõu ja ka rahastavad projek-tide ettevalmistamise tegevusi.

Arvo Maling,
vallavanem

Karksi-Nuia noortetoas on vähe-sed käinud. Noorte hulgas on levi-nud arusaam, et see on pigem bus-siootajate tuba. Ka komisjon on Karksi-Nuia noortetoas käinud. See oli väga külm. Ei saanud ülevaadet, millega seal tegeldakse ja mida pakutakse.

4. Kas noortele tehakse ülevalla-lisi üritusi? Ei. Viimasel ajal on isegi kultuurimajad unustanud noortele tantsuõhtute organiseerimise. Valla kultuuriasutused pakuvad kesist programmi. Puudub tegevuskava, mis hõlmaks noori väikelastest kuni gümnaasiumi lõpetanuteni. Rahva-maja ei tohiks ainult rahvakalendri tähtpäevi tähistada. Kultuurikeskus peaks ikkagi jääma linna või küla südameks, kuhu noored koos oma vanematega hea meelega lähaksid. Kultuurimajad, sealhulgas külama-jad peaksid olema meie valla au ja uhkus. Kui säilib ja paraneb praeguste kultuurimajade roll meie val-las, säilivad ka külad ja noored tun-netavad, et neile mõeldakse.

5. Internetipunktide puuduseks peetakse pikki järjekordi, mõnede laste eelistamist, lärmakust ja sobi-matuid lahtiolekuaegu. Tuleks läbi mõelda, kellele on internetipunkt. Kui külastajatele, siis võiks ikka AIP lahti olla ka laupäeval ja pühapäeval ning esmaspäeval kinni. Kui juhata-jale, siis loomulikult sobib harju-muslik viiepäevane töönaal.

Komisjon hakkab välja töötama külanavemate staatust. Iga küla valib oma vanema ise, sellest sõltub küla areng.

Külaaliikumise ja noorsookomis-jon soovib kõigile valla elanikele teguderohket aastat ja meeldivat koostööd.

Urmas Villbach,
külaaliikumise ja noorsoo-komisjoni esimees

EL struktuurifondidest toetust saavad meetmed ja nende rakendus-asutused Eestis

Meetme pealkiri	Rakendaja
1. Tööjõu paindlikkust, toimetulekut ja elukestvat õpet tagav ning kõigile kättesaadav haridussüsteem (ESF)	Sihtasutus Eesti Kutsehariduse Reform (SEKR) www.sekr.ee
2. Majanduse konkurentsivõimet suurendav inimressursi arendustegevus väikeettevõtluse ning teadus- ja arendustegevuse valdkonnas (ESF)	Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS) www.eas.ee
3. Aktiivsete tööturumeetmete rakendamine (ESF)	Tööturuamet www.tta.ee
4. Haldussuutlikkuse tugevdamine (ESF)	Riigikantselei www.rk.ee
5. Sotsiaalse kaasatuse suurendamine (ESF)	Tööturuamet www.tta.ee
6. Ettevõtluse arendamine (ERDF)	EAS www.eas.ee
7. Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni edendamine (ERDF)	EAS www.eas.ee
8. Turismi arendamine (ERDF)	EAS www.eas.ee
9. Investeeringud põllumajandus-tootmisse (EAGGF)	Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Amet (PRIA) www.pria.ee
10. Põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise parandamise investeeringutoetus (EAGGF)	PRIA www.pria.ee
11. Maapiirkondades alternatiivse majandusliku tegevuse arendamise ja mitmekesistamise investeeringu-toetus (EAGGF)	PRIA www.pria.ee
12. Integreeritud maaparandus ja maakorraldus (EAGGF)	PRIA www.pria.ee
13. Külad taastamine ja arendamine (EAGGF)	PRIA www.pria.ee
14. Kohalikul initsiatiivil põhinevate arendusprojektide elluviimine, nn. LEADER (EAGGF)	PRIA www.pria.ee
15. Põllumajanduslik väljaõpe (EAGGF)	PRIA www.pria.ee
16. Metsamajandus (EAGGF)	PRIA www.pria.ee
17. Vähi- ja kalakasvatuse investeeringu-toetus (FIFG)	PRIA www.pria.ee
18. Kala ja kalakasvatussaaduste töötlemise ja turustamise investeeringutoetus (FIFG)	PRIA www.pria.ee
19. Kalasadamate moderniseerimine (FIFG)	PRIA www.pria.ee
20. Kalalaevastiku restruktureerimine (FIFG)	PRIA www.pria.ee
21. Kohaliku füüsilise elukeskkonna arendamine (ERDF)	EAS www.eas.ee
22. Linnalise ja maalise keskkonna väärastamine ning arengupotentsiaali tugevdamine (ERDF)	EAS www.eas.ee
23. Transpordi infrastruktuuri arendamine (ERDF)	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM) www.mkm.ee , Maanteeamet www.mnt.ee , Raudteeamet www.rdtamet.ee
24. keskkonna-alase infrastruktuuri arendamine, energiasääst (ERDF)	Keskonnainvesteeringute Keskus www.kik.ee
25. Kutse- ja kõrghariduse infrastruktuuri moderniseerimine (ERDF)	Sihtasutus Eesti Kutsehariduse Reform www.sekr.ee
26. Haiglatevõrgu reorganiseerimine (ERDF)	Loodav Tervishoiu infrastruktuuri Arendamise Sihtasutus (TIASA)
27. Kasutajasõbralikud infotehnoloogiad ja infoühiskonna areng (ERDF)	Eesti Informaatikakeskus (EIK) www.eik.ee

HOIAME KORRAS KÜTTESEADMED JA -KOLDED

Jaauariku käre pakane on muutnud üliaktuaalseks ruumide kütmisega seotud probleemid. Rängad tuleõnnetused on sel aastal nõudnud palju inimelusid ning täielikult või osaliselt hävitanud kümneid elamu- ja tootmishooneid.

Karksi vallas on jaauarikuus põlenud kaks maja. Üks hävis täielikult ja teisel üleline korrus.

Meeldetuletuseks:

- hoiu korsten ja tahmalöörid praegudeta ja puhtad;
- küta mõõdukalt (liigkütmine on süttimise levinumaid põhjusi);
- ära koorma elektrijuhtmetistiku küttekehade;
- ära tarvita enda valmistatud elektriküttekehi;
- hoiu juurdepääsutee lahti.

Ahju, pliiti ja kaminat ei maksa järelevalveta küdemä jätta. Samuti ärge jätke lapsi lahtiste tulekollete lähedusse omapead ning hoidke tule-tikud neile kättesaamatus kohas. Ärge kasutage küttekoldes süta-miseks mingeid plahvatusohtlikke aineid. Esivanemad panid tule ikka põlema kas kasetohu, vitsaraagude või ajalehepaberiga.

Hoidke alati korstna- ja tahma-löörid puhtad. Kütteseadmete suitsulööre ja korstnaid tuleb tahmast puhastada vajaduse järgi, kuid mitte harvemini kui kaks korda aas-tas. Suvilate, aiamaajade ja teiste hooajaliselt kasutatavate hoonete suitsulööre ja korstnaid puhasta-takse vähemalt kord aastas.

Ahju, kamina ja pliidi kütmine tu-

leb lõpetada vähemalt kaks tundi enne töö lõppu või magama minekut. Kütust, plahvatusmaterjale ja muid esemeid ei või panna ahjule või pliidi lähemale kui pool meetrit. Ei tohi kasutada lahtist tuld keldris, põõningul ja tuhohtlikus tootmis- või laoruumis, sokli- ja tehnilisel korrusel ning sulatada külmunud torustikku lahtise tulega (leeklamp). Tuhka tuleb hoida mit-tepõlevas suletavas konteineris väljaspool hoonet.

Torusid võib lahti sulatada kuu-ma liiva ja veega. Kütteseadmete puhastamist põlemisjäakidest ja neisse sattunud võõrkehade-st tohib teenustööna teostada isik, kellele on Eesti Tuletõrje Liit andnud korstna-pühkija kutsetunnistuse.

Ühepereelamu, suvila või aiamaja kütteseadmeid tohib puhastada (välja arvatud tahma põleta-mine suitsulööris) ka kutsetunnis-tuseta isik (naabrimees või mõni tut-tav isik, kes on kursis suitsulööride ehitusega).

Tuletan meelde, et vabariigi päästeteenistuse määrused on Tal-linna-kesk- ja maainimeste elamute päästmise-ga jäädakse hiljaks tuletõrjekomandode kaugele tõttu. Karksi vallas on kutsetunnis-tusega tahmatööde teostaja füüsilisest isikust ettevõtja Hans Oder (tele-fon 31 879 või 056 665 413).

Aleksander Kikas,
Karksi-Nuia Tulekaitse Seltsi
esimees

AITÄH RAHVAKOOSOLEKUL OSALEMAST!

Kallid Karksi valla kodanikud! Täna kõik aktiivseid vallakodanikke rahvakoosolekul osalemast ja valla tuleviku teemadel kaasa rääkimast! Loodan, et kaasate mõtetööle teisigi ühist vastutust tund-vaid inimesi.

Kutsun kõiki ausaid maksu-maksjaid aru pidama ja otsustama, et saaksite oma maksude eest just seda, mida vajate. Valla tööandjad ja tulevased investidorid ootavad positiivset sõnumit juba lähitulevi-kus, sest ainult koos töötades on

võimalik areneda. Soovin kõigile jõudu parema tu-leviku loomisel! Ärge laske mitte kellelgi lüüa Karksi vallale hinge-kella!

Pjotr Krjutskov,
eelarve- ja arengukomisjoni

KARKSI – ON'S ARENG ÄÄREMAAL VÕIMALIK?

Nelja aasta eest Riigikogu valimiste eel Viljandimaal toimunud kohtumistel tõi Toomas-Hendrik Ilves Eestimaa arenguist rääkides hoiatava näite Uruguai, kus põhiline osa elanikkonnast on koonduvad pealinna ja selle lähetele, enamuse riigist aga hõlmavad karjamaad, kus tootmine on ühekülgne ning elanikkond hõre ja vaene. Tema soov oli, et Eesti oleks asustatud ühtlaselt ning tootmist jätkuks kõikides piirkondades. Ka infrastruktuuri arendamist soovitas ta suurema infovahetuse suunas – nii et igasse küllasse ja tallugi ulatuks internetühendus, mis võimaldaks mitte ainult vaimse töö tegijail, vaid ka muudel elualadel oma ametit pidada kodusest kabinetist.

Niihasti need mõtteavaldused kui ka teistegi rahvast esindama pürginute soovid ja lubadused üht või teist probleemi soodsamasse seisu nihutada on enamjaolt jäänud unarusse, mõningal määral aga valijate mällugi. Ent viimati mainitud kontingendis on lubatud ja hiljem mittetäidetud meenutamine aiva suurendanud pettumust ja selle kaudu põhjustanud üha laiemat käegaloomist, teisisõnu kohaliku initsiatiivi pärssimist.

Karksi vald on vaatamata oma majanduslikule minevikule ja kultuuriküllasele olevikule üsnagi hämarate tulevikuperspektiividega. Logistilised eeldused pole viimase 10–12 aasta kestel paremaks muutunud: lähim väljaveosadam (Pärnu) on 95 ja lähim transiitraudteejaam (Valga) 60 kilomeetri kaugusel, pealinnani on 190 kilomeetrit ja oma piiripunktid praktiliselt puuduvad. Kaugkaubavedude seisukohalt pole Ikla ja Valga ülesaatumist kaugel, ent kohaliku kaubavahetuse ja turismiarenduse tarbeks saab Lilli piiripunktiga arvestada küll alles Euroliitu pääsemise järel.

Paraku ei baseeru rahva elujärg minevikus olnud ega kultuurivallas tehtaval, ei toetusel ega isegi kaubatransiidil. Elu edenemise alus on tootmine, see aga on kogu taasiseseisvusaajal siinkandis pidevalt allamäge läinud. Põllumajanduse häbumist adub iga läbisõitjagi, kinni pandud ustega tootmisettevõtteid võime üles lugeda paari leheveeru jao, uusüritajatest on häbunud kolmveerand. Ainult saetöödustused on rohkemend ja edenend, kuid nende tulusust kahandab sidus- ja ekspordipunkte kaugus; sama põevad ka metallitöötajad. Metsaraie kahanemine on silmapiiril, sest statistika kiuste on tohtud üleraiad. Kütteks võiks edaspidi kasutada küll võsast toodetavat hakkpuitu (puidubriketina oleks sellele ekspordiperspektiivigi), ent ega siingi kavakindla võsakuilveerimise ja põllumaa ümberstruktureerimiseta läbi saa.

On nukker tõde kibedas naljas, et kui käega hääletamisest pole tulu, siis hääletatakse jalgadega. Töövõimaluste pidev vähenemine, palkade

väikus ja üldine perspektiivitus on sundinud nooremaid peresid soodsamaid tööolusid otsides seniseid elukohti muutma. Viie aastaga on Karksi valla elanike arv mitmesajalt võrra langenud – 4831 inimeselt 1998. aasta hakul 4453-ni tänavu. Vahepeal lisandunud Muri küla 24 hinge arvestades on kahanemine olnud täpselt kaheteistkümnendiku võrra. Sealjuures on loomuliku iibe (see on meil mõistagi negatiivne) osa selles allakäigus vaid 20 protsenti. Tööealiste inimeste hulk on kahanenud 245 võrra ehk 8,7, naiste osas koguni 13 protsenti. Kummatigi oleme maakonna omavalitsuste hulgas jõukuselt teisel kohal, mis muidugi ei pruugi anda põhjust mingikski rahuloluks. Kui praegu Viljandis ja mujalgi tööl käivad karksilased leivad endale eluase tööpaigale ligemale ja end seal arvele võtavad, ongi vald nende tulumaksu 56 protsendi ilma.

Eelnimetatud rahvakihiga tiheadalt seotud eelkooliealiste arv on kahanenud 26 protsenti võrra ja on praegu 272. Koolilapsi on vallas suhteliselt veelgi vähemaks jäänud – koguni üle 40 protsenti ja neid on praegu vaid 613. Näib, et perspektiivsematesse koolidesse on siirdunud eeskätt neid – tüdrukopõlvete hulk on viie aastaga langenud 46 protsenti. Edaspidi võib karta noormeestegi minekut, sest pruutide valik jääb kasinaks. Pensionäride osakaal on aga igati tõusnud – 48 inimese ehk 5 protsenti võrra; neid on siin ligi 23 protsenti kogu rahvast.

Kahjuks on Eestis kaotatud ettevõtete tulumaks, mis võiks üleriigilise tsoneerimise kaudu stimuleerida uute ettevõtete loomist "ääremaal" ja mõjutada olemasolevate laiendamist. Loota ei saa ka mitmesugustele eurorahadele, sest neid hakatakse jagama ikkagi ettevõtete tulusust ja perspektiivust arvesse võttes. Nii peame jätkuvalt värisema praegustegi töökohtade säilimise pärast. Viimase aasta jooksul on meie vallas töötü abiraha saajate hulk kasvanud poolteisekordseks, ent teatavasti makstakse seda toetust vaid suhteliselt lühikest aega. Kogu Eestis on viimastest valimistest saadik loodud 80 000 uut töökohta, kuid samal ajal on kaotatud 110 000 töökohta, nii et saldo on 30 000 töötuks jäänud.

Murelikuks teeb ka piiriäärse asustuse hõrenemine ja kohatise kadumine – Eesti-Läti piiri läheduses on enamik talusid tühenenud. Nii on ka Lilli küla elanike arv kahanenud 164-lt 150-ni ehk 8,5 protsenti (valla keskmine on 8,3).

Seda süngevõitu tausta peaksmegi Karksi valla arengut kavandades mõningal määral arvestama. Ridamisi on avaldatud häid mõtteid, mida meie kandi kõitvuse tõstmiseks teha, kuid elu teeb omad korrektiivid ja mõningi idee jääb vaid õhulossiks, mõnestki alustatud ettevõtmisest võib lõpuks kujuneda tondiloss, kui ideede genereerijad liiga tihti vahetuvad.

Üksnes infrastruktuuri arendamisega ei ole võimalik tööeas inimesi mingi paiga külge kinnistada. Pjotr Krjutškovi visandatud spordi- ja puhkekeskuse ehitamine suure, viimase ajal õpilastest tasapisi hõreneva koolimaja juurde nõuab arvata vähemalt viisteist miljonit krooni, rohkem kui valla aastaeelarve jao. Rahvamaja tegevust koostöörestorani ruumidesse üle viia oleks väga ajutine lahendus.

Edaspidi rahvamaja, raamatukogu ja muude kultuuriasutuste koondamine koolimajas vabanevatele pindadele sätib Viljandi ja Abja suuna keskusesse tulevatele vallakodanikele harjumatu lisakäigu – bussijaamast sinna ja tagasi on ju peaaegu poolteist kilomeetrit, pealegi ebamugavat, isegi ohtlikku jalgsimatka! Enamjagu eelmistel aastatel küsitlusi eelistas nn. kultuurikeskuse hoone valmishitamist, mis maksaks ju mõne miljoni vähemgi. Uus poliitika ei pea ju seisma eelmiste kavade üle parda heitmises! Valla arengukava aastani 2004 on aksepteeritud enamik uuegi volikogu liikmetest.

See küsimus on, kas gümnaasiumi praegustest ruumidest midagi vabaks jääbki: probleem on selles, et Lõuna-Viljandimaal jääb lähiaastatel keskkooliealisi õpilasi sedavõrd väheks, et paratamatult kerkib küsimus, kumb gümnaasium kahest – Abja või Nuia – edaspidi alles jäetakse. Mitte ainult laste arvu vähenemine, vaid ka järjest enamate paremaid teadmisi ja kõrgkooli astumise konkurentsituatsiooni taotlevate õpilaste siirdumine Viljandi ja Tartu koolidesse hõrendab aasta-aastalt siniseid klasse. Kuigi Nuia kool on materiaalselt ja seadistusel parimas seisus kui Abja oma, on eelseisvas võistluses määrav pedagoogide töö sisukus ja tulemuslikkus.

Mõte hakata Nuia koolis ka oskustööliisi koolitama on vägagi aja- ja asjakohane, kuid meil peaks leitama ka oma "nokia" – õppekallak, mis tooks siia õppureid teistestki piirkondadest, nagu seda näeme tuntud-tunnustatud Nõo Gümnaasiumis (kus teatavasti õpib ka meie valla noori). Euroopa Liitu astumise künnisel suureneb järsult heade tõlkide vajadus – ehk saaksime oma gümnaasiumis oluliselt süvendada keeleõpet ja seda ka seni Eestis vähem kasutatavate võõrkeelte osas; loomulikult eeldab see filoloogide-lingvistide piisavalt atraktiivset tasutamist.

Mõningate eespool käsitletud logistiliste kitsasolude tõttu ei saa Karksi vald loota tööstuse olulise suurendamisele, mistõttu tuleb leida muid rakendusi olemasoleva rahvastiku säilitamiseks ja uute inimeste ligitõmbamiseks. Asukoht kahe olulise maantee ristmikul ja üsna atraktiivne loodus on turismialaste ettevõtmiste eeldus. Selle heaks tuleks põhja-lõunasuunalise traditsioonilise reisitrassi avamiseks ka välituristidele muuta Lilli-Ungurini piiripunkti re iimi; praegu to-

hivad seda läbida ju vaid kahe piiri-riigi kodanikud, mitte aga (hoopis jõukamad!) loodusenaütjad Põhja- ja Läänemaadest.

Nuiast Ruhja suunduv maantee peaks jääma niisama käänuliseks kui praegu; muidugi tuleks see asfalteerida. Taolised teed on kaugemal pärit matkajatele lausa maiuspala eest, nagu on kinnitanud mitmedki minu väliskolleevid. On mõneti traagiline, et kümnekonna aasta eest loodusrikkalt alustatud viiekuue turismitalu rajamine Masa-Kõnnu ja Loodi vahel takerdus just transiidi lootusetuse tõttu.

Liiklusolude lahedus Pärnu, Valga, Tartu, Viljandi ja Tallinna suunas ning kohapealse infrastruktuuri rahuldav seis, samuti korterite oadus ja kasutamiskulude suhteline madalus on Karksi-Nuia toonud igal aastal uusi elanikke, eeskätt pensionäre; selleks on põhjust andnud ka kaunis ümbruskond ja kriminaalsuse talutav tase. Ilmselt jätkub pensionäride immigratsioon ka lähiaastatel; osalt on see küll tagasiranne oma sünnipaika pärast sisukat töölu mujal. Kummatigi ei maksa nii pea loota, et nad suudaksid siin omandada omaette krundi ja eramu nagu Lääne pensionärid... Veelgi vähem on oodata tööealisi elumamaa ostjaid.

"Ühtse Karksi" ei peaks käsitlema üksnes Nuia-Karksi-Polli kolmnurka, ehkki selles elab praegu kokku üle 3000 inimese ehk 68 protsenti valla elanikest. Siit on küll viimase viie aastaga lahkunud suhteliselt rohkem rahvast kui vallas keskmiselt, kokku ligi pool tuhat inimest (13,9% ehk iga seitsmes, Pollist koguni 17,8%).

On küsitav, kas seni käibivate ja paljude uute teenuste kättesaamise hõlbustamiseks käiku pandav kohalik tihedasti liiklev liinibuss suudab korvata utoopilise tervise-, spordi- ja kultuurikompleksi nimel planeeritavate loobumisi. Üheks suuremaks probleemiks võib saada eelkoolikute igapäevane vedamine Nuia ja Karksi vahel; pealegi on Karksi-Nuia lasteaias nüüdisajastamisse tehtud suuri investeeringuid. Iseasi on Polli laste sõidutamine Karksi vahet – neid on kuni paar-kümend ja nende vanemate töögraafik on ühtlasem kui Nuia töörahval. Ei tohi unustada, et näiteks Sudiste, Metsaküla, Pärsi, Allaste, Hirmuküla ja teisedki peavad ühistranspordis lootma vaid valla koolibussile.

Valla uue arengukava koostamist on juba alustatud, sest tuleval aastal peab volikogu selle kehtestama. Siis loodetakse kuulume Euroopa Liitu ning selle struktuuride ja tootmisega lõimudes, muidugi ka mitmetest fondidest taotletavate toetusrahadid läbimõeldult kasutades peaks Karksi vald ääremaa häda-dest hõlpsamini välja pääsema.

Olav Renno, end sõltumatuks pidav vallakodanik

Sõnumeid

Meid külastas maavanem

18. jaanuaril viibis eakate klubi "Höbeniit" õhtul Viljandi maavanem Helir-Valdor Seeder. Valgamaalt päästeõppuselt tulles leidis ta koduteel aega Karksi-Nuia rahvamaja sisse astuda.

Maavanem tutvustas maakonna probleeme, milleks on rahvaarvu vähenemise tendents, ning sellest tulenevalt tervishoiu ja haridusasutuste ümberorganiseerimise mõtted. Saime ülevaate ühistranspordi korraldusest ja Jämejala haiglate ehituse vaidlusest. Oma küsimustele saime ammendavad vastused.

Meie seltsis viibides sai maavanem omakorda pildi sinsetest kultuuriüritustest ja muredest. Meilt jäi kõlama pooleli oleva kultuurikeskuse edasi ehitamise soov. Ruumide valmimiseleiaiksid seal vaba aja veetmise kohta nii noored kui ka vanad.

Saida Lokk

● Maavanem ja Enna Vallase sõbralik käepigistus. ELLEN HUUMI foto

Igor Tõnurist jagas head nõu

Aasta 2004 tuleb Eestimaa suurte kultuurisündmuste poolest rikas. Toimuvad järjekordne laulu- ja tantsupidu ning folkloorifestival "Baltica". Seoses sellega on folkloorinõukogul kavas hakata folkloorikavasid üle vaatama juba selle aasta sügisel.

Et juhtide üheks mureks on heade kavade koostamine, siis ootame kõiki 15. veebruaril folkloorikollektiivide juhte ja asjatuntuid Karksi-Nuia rahvamaja õppepäevale. Külla tuleb tuntud folkloorispetsialist Igor Tõnurist, kes räägib folkloorikavade koostamise põhimõtetest. Õppepäeva algus on kell 10. Osavõtust palume eelnevalt teatada telefonil 31 137.

Sirje Sossi

Ootame emasid ja lapsi

26. veebruaril kell 10.30 ootame Karksi-Nuia rahvamaja emasid koos väikeste lastega. Tahame pakkuda väikelaste emadele võimalust kodust välja tulla ning lastele üheskoos tantsida, laulda ja mängida.

Esimesel korral arutaksime koos ka seda, kuidas edaspidi neid kokkusaamisi paremini korraldada.

Sirje Sossi, rahvamaja juhataja

Lillis on valla pillimeeste päev

Ootame kõiki Karksi vallas elavaid pillimehi 15. veebruaril kell 18 Lilli. Buss väljub Karksi rahvamaja juurest kell 17 ja Nuia parkimisplatsilt kell 17.20. Tule ka ilma kutseta!

Võta kaasa oma pill ja mõni pillilugu, mida teistele mängida.

Alli Laande, Lilli rahvamaja juhataja

Kutse tantsule

Kui soovid oma õhtuid sisukalt ja tervislikult veeta, siis tule tantsima. Naisrühm "Mari" ja segarühm "Tantsurõõm" ootavad oma seltskonda tantsijaid. Info Karksi-Nuia rahvamaja, tel. 31 137.

Sirje Sossi

KARKSI-NUIA AIANDUSE JA MESINDUSE SELTS ANNAB ARU

Karksi-Nuia asub väga maalilise Halliste ürgoru edelaserval. Meie vaatamisväärsused on puutumata orud ja järved, siin on iseloomulik floora ja fauna.

Üleval seisab aga küsimus, kuidas muuta Karksi-Nuia keskus värvikamaks, rikkumata seejuures looduslikku ilmet ja eripära. Mida on tehtud aastaid, seda ühe aastaga ei muuda ega tee ka ümber.

Karksi-Nuiat läbiva suure tee ääres on kolm parklat ja hulk liiklusmärke, mis muudavad keskuse rahuks. Asfaldid väikestele mururibadele mitu korda istutatud ilupõõsad on hävinud talvel lükatava soolalume tõttu. Paratamatult hakkab domineerima konteinerhaljatus. Kõrghaljastust oleks keskvaljakutel nagu piisavalt ja haljasaladele istutatud väikesed ilupõõsad hakkavad peagi näitama suuremat õite-ilu, pakkudes edaspidi lindudele kaitset ja pesitsemisvõimalusi.

Aasta tagasi võttis Karksi-Nuia keskuse hooldamist vajavad territooriumid viieks aastaks enda hooldada Karksi-Nuia aianduse selts. Aasta kuludeks saime 99 000 krooni, kusjuures varem oli antud summa tunduvalt suurem.

Hooldatavad alad on keskvaljak (kõnniteed, parklad ja haljasalad), Rahumäe t. 2a hoone ümbrus, Heina tänav, bussiootepaviljoni ümbrus ja busside seisuplatsid, Viljandi maantee kõnnitee kuni August Kitzbergi ausambani ja selle ümbrus, seltsi ees

olev haljasala, "Monopoli" kõrval olev parkla, Pärnu mnt. 7a ees olev haljasala ja Kauka baari ümbrus. Hiljem lisandus veel ambulatooriumi ja apteegi esise korrastus koos lisaarvestusega.

Mainitud piirkondades tuleb kõnniteedelt lumi koristada, graniitkillustikku puistata, igapäevane olmepraht koristada ning prügikastid puhastada ja remontida, kevadel kõnniteedelt liiv kokku pühkida ja ära vedada, ilupõõsad ja hekid korras hoida, muru niita ja väetada ning suvel kord nädalas niita, parklate ja tee äärekivide äärest umbrohi eemaldada; lilledel konteinerid mullaga täita ja istutada sinna kaks korda (kevadest suvel) taimi ning neid asendada, kasta, väetada ja vanu õisi korjata. Sügisel tuleb lehti riisuda ja ära vedada. Kevadel ja sügisel tehakse hoog- tööpäevakuid.

Aasta kulude (99 000 krooni) hulk kuuluvad aasta ringi töötavate kahe koristaja ning suvisel ajal poole kohaga töötava hooldaja palk. Suuremad ostud olid muruniiduk, trimmer, üle saja luua, rehad, ämbrid, lumelabid, lilletaimed, bensiin, seguõli, tööriided, väetis, graniitkillustik, renditud veokid jne. Korrastati ja remonditi kuuriosa tööriistade ja graniitkillustiku jaoks. Järgmisel aastal on võimalik muretseda juurde lillekonteinerid ning panna planeeritud ilupõõsad, püskid ja lillesibulad kasvama.

Mõningad mõtted edaspidiseks. Vallaesist haljasala saab edasi planeerida, kui jõulukuusele lehtake teine koht. Kuuse ülespanek ja ehitamine nõuab transpordivahendi kasutamist. Varem istutatud ilupõõsad on tallatud ja hävinud. Valla otsaakse juurde jäävad betoonkonteinerid, et eksinud autojuht ei ületaks kollast joont ja emad saaksid oma lapsevankrid turvaliselt välja jätta.

Bussipeatuses oleks otstarbekas katteplaatidega kaetud osa pikendada, sisse jääksid peenraosad, kuhu oleks võimalik istutada ilupõõsa- või püsillillerühmi. Sel juhul ei ole konteinerid enam vajalikud.

August Kitzbergi monumendi haljastamisel olid skulptoril omad mõtted, mida tuleb arvestada. Maantee läheduse tõttu on otstarbekaks kasutada konteinerhaljastust.

KARKSI-NUIA AIANDUSE JA MESINDUSE SELTS TEATAB

1. märtsil kell 10 toimub Karksi-Nuia rahvamajas mesinike õppepäev. Päevakorras: Eesti maaelu arengusuund ja mesinduse olukord, haudmehaigused ja ravimeetodid, mahemesindus ja jooksvad küsimused.

* * *

Kaupluses "Kadri" müügil lille- ja köögiviljaseemned ning käsitöötooted. Valmistatakse kimpe ja pärgi, kullerteenus.

Kui lahingu-kära vaibus

Kuigi taganevate Saksa vägede kolonni liikisid läbi Nuia, pääses alev oluliste purustusteta. Taganemist katvad vähesed üksused jätsid positsioonid maha kohe, kui Kärsina suunast saabusid esimesed nõukogude tankid. Pöögile mõisa lähiselt tehti vaid mõned kahurilased.

Meenutab Kajaku talus elav Helgi Tamberg: "1944. aasta septembris töid sakslased meie karjakopliise suurel hulgal lahinguvastust. Üle oru tulistamiseks seati üles ka mitu kahurit. Laskmiseks siiski ei läinud. Sakslased lahkusid kiirustades, jättes osa varustust maha. Kahurid viidi kaasa. Nende hobuvoorid läksid mööda Pöögile meierei teed Lätimaa suunas. Metsa vahele oli osa vooist maha jäetud, sealt tassisid kohalikud elanikud kraami laiali."

Karksi-Nuia Tuletõrjeühingu naisannitarsalka juhtinud Salme Rausk mäletas: "Töötasin 1944. aasta septembris Nuia Saksa sõjaväe laatsaretis. Minu hea sõbranna, Saksa-veški mildri Andres Aasma naiseõde Milda töötas minuga koos, tema otsustas koos sakslastega lahkuda. Läksin korra koju vanemaid vaatama. Kui tagasi jõudsin, olid autod juba läinud. Sain ühelt sakslaselt hobuse, kellest oli hiljem kodu suur abi."

NKVD arreteeris mind 1945. aasta juulis, paragrahv 58 järgi mõisteti mulle 5 aastat laagrit. Kuidatund Krasnojarski kraisis, viidi mind tööle ka ühele Amuuri jõe saarele. 1950. aastal vabanesin laagrist, kuid karistusele lisati 3 aastat asumist. Koju pääsesin alles 1956. aastal. Isa Kristjan, kes oli äge rahvuslane ning Karksi Tuletõrjeühingu üks juhte, viibis ka lühikest aega vahi all. Ta suri varsti pärast venelaste tulekut."

Nõukogude vägede saabumist mäletas Karksis elanud Juhan Hunt: "Meie talus peatus paar sakslast, õues oli neil mootorratas. Sõime just nendega koos kõõgis laua taga. Akki hakkas Anikatsi teelt kostma mootorite müminat. Sakslased vaatasid aknast välja ning hõikasid: "Vene tankid on juba siin!" Nad jooksid õue, käivitasid mootorratta ning kihutasid Nuia poole. Rohkem me sakslasi enam ei näinud."

Nõukogude armee eelüksused jõudsid Nuia 23. septembril. Meenutab 1941. aasta sügisest Saksa poolel sõdinud Heino Kaljura: "Kõos sakslastega läbi Läti taandunud Eesti väeosaad koondati Pooles Heidelaaagrisse täiendamisele ja ümberformeerimisele, samuti Neuhammeri laagrisse. Viimases olid ka endise Punaarmee kindrali Vlassovi peamiselt venelastest koosnevad üksused. Võrtsjärve äärest taandunud omakaitsealad jäid kodumaale."

Nuias Viljandi maantee algusesse kodu rajanud, 1899. aastal sündinud Jaan Teearu (Treffner) meenutas: "Septembris tuli kõva käsk vanemate aastakäikude meestele asuda Tarvastu taha kaitsele. Sain vint-

● Halliste raudteejaama kaubaait-kaalukoda 1939. aasta sügisel. Karksi talunikud on toonud elusloomi (keskel sonimütsiga Jaan Jänes). Jaamahoone koos veetorni ja kaubaaidaga hävitasid sakslased 20. septembril 1944.

püssi ja padrunid ning koos teiste Nuia meestega viidi mind sildade valvesse. Õnneks ei tulnud mul püsstist ühtegi pauku teha. Kui venelased lähenesid, jätsime positsioonid maha ning tulime koju, õues viskasin minema. Minu maja õues keetsid vene sõdurid suppi, maja oli terve, kuid seest reostatud. Kui venelased kuulsid, et olen oma kättega maja ehitanud, lubasid nad mul sisse elama asuda ja andsid süüa. Varsti sõdurid lahkusid ning sain jälle mehaanikatööd jätkata."

On arusaamatu, miks sakslased purustasid sõjaliselt tähtsusetu Halliste raudteejaama. Enamik 20. sajandi algul ehitatud jaamahooneid Tallinna-Viljandi-Mõisaküla-Pärnu kitsarööpmelisel raudteeliinil jäi terveks ja püsivad tänini. Halliste jaama purustamist saanuks ära hoida, kui mõned julgemad kohalikud mehed oleksid neli sakslastõhkijat kinni võtnud. Kohalikel raudteelastel õnnestus päästa õhkimisest silikaatkivist kahekoruselise Kaarli jaamahoone. Imekombel jäid Hallistes terveks jaama puidust väljakäigud ning teemeistri maja koos keldri ja pumbakaevuga. Jaamahoone põledes said tules kahjustada jaama taga kasvanud ilusad kased. Endi varjumiseks olid sakslased raudtee kõrvale teekaldasse kaevanud punkreid.

1962.–1965. aastal välja antud kahekõitelises koguteoses "Rahvata-sujad" on avaldatud ühe nõukogude luuraja saadetud radiogrammi 1944. aasta septembrist: "Karksi-Nuia raudteejaamas seisavad saksa sõjaväeeselonid, mida kaitsevad õhutõrjekahurid." Huvitav, kas luuraja mõtles Halliste või Abja raudteejaama? Karksi-Nuias pole kunagi raudteedki olnud, Hallistes aga polnud õhutõrjet.

Eestlaste ja lahkuvate sakslaste kokkupõrked leidsid aset Paldiskis ja Haapsalus, langenuid oli mõlemal poolel. Haapsallu oli koondunud põgenikke Tartust, peamiselt kliinikute personali ja haavatuid.

Rahvuslikult meelesstatud Eesti sõdurid töid Tallinnas Pika Her-

manni tornist alla punase haakristtilipu ning heiskasid sinna sinimust-valge. Linnas viibivad Saksa eriuksuse mehed ähvardasid eestlasti maha lasta. Eesti lipp jäigi Pikal Hermannil lehvima, selle asendasid nõukogude punalipuga järgmisel päeval pealinna funginud Eesti Laskurkorpuse võitlejad eesotsas leitnant Lumistega.

Polli elav Edgar Sarv mäletab: "Septembri lõpul viibisin koos teiste noorsõduritega Klooga õppelaagris. Levis jutt, et sakslased plaanitsevad lähedal asunud laagris vangid maha lasta. Tahtsime sakslastel relvad ära võtta, kuid enne viidi meid Paldiskisse. Pärast sain teada, et Saksa erikomando oligi vangid tapnud ning nende laibad tuleriitadel põletatud." Klooga massimõrva kajastavad Nõukogude Informatsioonibüroo suureformaadilised fotoplaadid riputati 1945. aasta kevadel avalikesse kohtadesse.

Oli ka teistsuguseid sakslasi. Muril elav Juhan Siniväli mäletab: "Elasin 1944. aastal Hallistes Kaubi mõisa ligikal. Lahkuvad sakslased jätsid kahekoruselise kivist mõisa-hoone õhkimata, sest lähedal paiknes mitu talu, ühes oli ka lapseootel perenaine. Kästi vaid aknad enne sildade õhikulaskmist avada. Tühi mõisahäärber seisis püsti kuni 1958. aastani, mil kolhoos selle osalt lammutas."

Saksa erikomando põletas maha ka Viljandi raudteejaama. Vahtelt pärast sakslaste lahkumist puhkes linnas Lossi ja Väiketuru tänava nurgal suur tulekahju, mis sai alguse viinalao rüüstamisest. Tuli levis Tartu tänava ni. Praeguse kino "Rubin" ümbruses põles maha hulk elumaju ja ärihooneid. Teine suur põleng sai alguse laskemoonalao õhkimisest turuplatsi lähedal.

Kasutades ajutist võimuvõimukumit, murdsid kohalikud elanikud lahti kaupluste uksi ning tassisid alles jäänud kauba koju. Nii toimiti ka Hallistes, Abjas ja Nuia. Et sillad olid õhku lastud, siis olid hilisemad põgenenud sunnitud koju tagasi pöörduma. Ahto Jänes

Õnnitleme sünnipäeva puhul!

1. veebruar	Koidu Vaino	Karksi-Nuia	75
2. veebruar	Helmi Ennok	Sudiste	96
4. veebruar	Meta-Helene Spalle	Lilli	85
7. veebruar	Jaan Ruusing	Tuhalaane	85
8. veebruar	Meeta Tiitel	Polli	85
10. veebruar	Ulo Seppa	Karksi-Nuia	70
11. veebruar	Arvid Bismestars	Karksi-Nuia	70
12. veebruar	Milvi Sömmer	Pöögile	65
14. veebruar	Aili Kaljulaid	Karksi-Nuia	90
15. veebruar	Laine Tamm	Karksi-Nuia	65
16. veebruar	Linda-Elmine Soo	Pöögile	80
17. veebruar	Olga Vippul	Polli	90
25. veebruar	Aksel Purika	Karksi-Nuia	75
25. veebruar	Ervin Soosaar	Lilli	70
29. veebruar	Vaiki Pugal	Polli	75

Õnnitleme väikesi vallakodanikke ja nende vanemaid!

16. jaanuaril sündis Karksi-Nuias Ege ja Hinno-Illimar Sarapuu perre poeg STEN-MARTTI.

19. jaanuaril sündis Leeli külas Kairi Artlal tütar ALYSE.

KULTUURIKALENDER

Karksi-Nuia rahvamajas

1. veebruaril osavõtt Viljandi bändide päevast
2. veebruaril kell 13 küünlapäev
5. veebruaril kell 17.30 mälumäng
10. veebruaril "Ugala" teatri ühiskülastus
14. veebruaril kell 17 "Höbeniidi" peo-õhtu
15. veebruaril kell 10 on külas Igor Tõnurist
19. veebruaril kell 17.30 mälumäng
24. veebruaril kell 18 vabariigi 85. aastapäeva pidu Karksi-Nuia Gümnaasiumis
26. veebruaril kell 10.30 noorte emade ja laste hommik
27. veebruar kell 20 tantsuklubi
8. märtsil kell 20 restoranis "Karksi" peoõhtu ansambliga "Lindprii"

Karksi rahvamajas

3. ja 10. veebruaril kell 16 õpime siiditrukki
14. veebruaril kell 20 sõbrapäeva õhtu
22. veebruaril kell 13 vabariigi 85. aastapäeva lastekontsert

Lilli rahvamajas

7. veebruaril kell 16 Karksi-Nuia Gümnaasiumi etendus "Seitse lumivalgukest ja põialpoiss" koos noorteõhtuga
15. veebruaril kell 18 Karksi valla pilimeeste päev
21. veebruaril kell 14 vabariigi 85. aastapäeva kontsert, koosviibimine Karksi-Nuia Muusikakooli laste osavõtul
- 6., 13., 20. ja 27. veebruaril kell 9 maimikute mängupäev

Tuhalaane külamajas

14. veebruaril kell 18 T-clubi õhtupoolik "Armastus on see"
21. veebruaril kell 20 sõbrapäeva kohikuõhtu

Polli infotoas

2. veebruaril kell 13 Polli Lauluselts laulab Karksi-Nuia rahvamajas
5. veebruaril kell 13 õpetaj Riina Hupponen pudelite kaunistamist
15. veebruaril luuleõhtu koos Maie Pervega

4., 11., 18. ja 25. veebruaril kell 14 kohtumine hooldustöötaja Riina Treialiga

Sudiste Maanaiste Seltsis

2. veebruaril "Sudijate" väljasõit Karksi-Nuia
5. ja 19. veebruaril kell 11 kohtumine hooldustöötaja Riina Treialiga
5. veebruaril kell 15 käsitööring "Teeme isel" – klaasiküllumäng
7. veebruaril kell 15 Sudiste küla koosolek "Soovid, vajadused ja plaanid"
11. veebruaril kell 15 tervisering "Kohutume tohtriga"
13. veebruaril kell 15 "Sõbrapäev kohvilauas" (külalised Lillist)
15. veebruaril kell 12 keskpäev laste ja noortega
19. veebruaril kell 17 estraadiring "Nalja ja naeruga"
20. veebruaril kell 14 juuksuritund
25. veebruaril kell 15 köögikunst külaliskülastusega Olustverest
27. veebruaril kell 15 "Raamat meie riigil" (külaline Karksi raamatukogust)
- Arvuti- ja folklooriring iga nädal kokkulepitud ajal

Tuhalaane Külaperede Seltsis

5. veebruaril kell 13 pärastlõuna "Soovime küünlapuna"
12. veebruaril kell 12 austamisõhtu Jaan Ruusing – 85 ja Salme Perve (kuldkaartide üleandmine)
17. veebruaril kell 12 koolitus "Ülevaade 20- ja 30-ndate aastate Tuhalaane külasiimanitest"
22. veebruaril osalemine Viljandi talitantsupeol
24. veebruaril kultuuriprogrammiga vabariigi aastapäeva üritustel kohapeal ja Kärsnas

Karksi-Nuia Gümnaasiumis

14. veebruaril tähistame sõbrapäeva
21. veebruaril Eesti Vabariigi 85. aastapäeva aktused

Karksi Lasteaed-Algkoolis

- Veebruaris suusa- ja kelgupäev, lasteaias perespordipäev
14. veebruaril tähistame sõbrapäeva
  19. veebruaril kell 9.30 nukuendendus "Arukas pomm"
  21. veebruaril kell 11 vabariigi aastapäeva aktus.

● Sudistes lastehommikul vormiti hiiglaslik lumepall. HILLE KRUSBURGI foto

Mälestame jäädavalt lahkunuid ja avaldame kaastunnet omastele

SALME PALU

5. 01. 1919 – 3. 01. 2003
Karksi-Nuia

VIKTOR GLOTOV

16. 05. 1928 – 5. 01. 2003
Karksi

LEIDA SOOTS

24. 03. 1934 – 11. 01. 2003
Karksi-Nuia

VAIKE TAMMSAAR

8. 05. 1939 – 14. 01. 2003
Karksi-Nuia

HILLAR RIKKEN

17. 02. 1936 – 21. 01. 2003

Sõnumeid

Karksi rahvamajas oli lastehommik

Pühapäeva hommikul toimus Karksi rahvamajas lastehommik. Alustati muinasjutuga "Päikesele külla", milles kõik lapsed kaasa mängisid.

Kostüümid kombineerisime ise seal olevatest riietest. Kõige armsamad olid tibud.

Tore oli see, et said kaasa mängida kõik, ka need, kes ise veel luge-dagi ei osanud. Nende teksti luges muinasjutuvestja. Pärast joonistas igaüks oma tegelaskuju ja kirjutas alla oma nime. Kevadel tehakse neist näitus ja siis saab igaüks näha, keda ta on mänginud. Mina olin seekord part.

Meisterdasime nahast ehteid. Vahepeal tegime võistlusi ja mängu. Kõige tore-dam mäng oli see, kus silmad kinni tuli kääridega komm nõõri küljest lahti lõigata. Kõige osavamad olid just kõige pisemad lapsed.

Lastehommik lõppes lauluga "Mu sõprusring on tilluke..."

Kadri Vaan,
Karksi Lasteaed-Algkooli
IV klassi õpilane

RIINA HUPPONENI fotod